

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Навчально науковий педагогічний інститут імені В.О. Сухомлинського

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«Допущений до захисту»

Завідувач кафедри Шапочка К.А.

 (підпис)

«09» грудня 2025 р

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему:

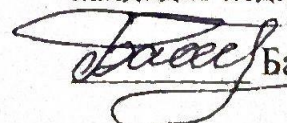
«Застосування ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП»

Виконав: студент групи 6841м

 Дегтярьова Л.І.

Керівник роботи:

кандидат педагогічних наук

 Бажмін В. Б.

Миколаїв – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Навчально-науковий педагогічний інститут імені В.О. Сухомлинського

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти
Спеціальність А6 Спеціальна освіта
Освітня програма «Спеціальна освіта. Логопедія»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми
Супрун М.О.
Супрун (підпис)
«1» грудня 2025 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Студенту Дегтярьової Людмили Ігорівни

1. Тема роботи: «Застосування ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП»

Керівник роботи *к.п.н., Бажмін Володимир Борисович*

Затверджені наказом ректора № 1383-У від «26» листопада 2025 року

2. Термін подання роботи: до 01.12.2025р.

3. Вихідні дані по роботі: фахова література, спеціальна наукова педагогічна література з тематики досліджуваного питання, матеріали конференцій, репозиторій університету.

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів):

Розділ 1. Теоретичне підґрунтя застосування ІКТ та цифрової педагогіки в процесі інклюзивної та спеціальної освіти дітей дошкільного віку з ООП.

Розділ 2. Методи роботи логопеда з використанням ІКТ із дітьми дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Розділ 3. Аналіз результатів дослідження застосування засобів ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП.

5. Перелік презентаційних матеріалів виконаний в програмі Power Point.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1	Вивчення літературних джерел з предмета дослідження	Вересень 2025	Виконано
2	Складання розгорнутого плану магістерської роботи та ознайомлення керівника з планом кваліфікаційної роботи	Вересень 2025	Виконано
3	Написання розділу 1	Вересень 2025	Виконано
4	Написання розділу 2	Жовтень 2025	Виконано
5	Написання розділу 3	Листопад 2025	Виконано
6	Оформлення магістерської роботи	Листопад 2025	Виконано
7	Передача магістерської роботи рецензенту для рецензування	Листопад 2025	Виконано
8	Передача магістерської роботи науковому керівникові для написання відгуку	Листопад 2025	Виконано
9	Попередній захист магістерської роботи	07.11.2025	Виконано
10	Захист магістерської роботи	15.12.2025	Виконано

Студент

Дми Дегтярьова Л.І.
(підпис)

Керівник роботи

Васил Бажмін В.Б.
(підпис)

АНОТАЦІЯ

Дегтярєва Л.І. «Застосування ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП». Кваліфікаційна робота зі спеціальності А6 «Спеціальна освіта», освітньої програми «Спеціальна освіта. Логопедія». Миколаїв: Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова. 2025 рік. 75 сторінок.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні основи та практичні методи застосування ІКТ у логокорекційному процесі із дітьми дошкільного віку з ООП. Розроблено та апробовано методику логокорекційної роботи з використанням цифрових тренажерів. Розроблені практичні рекомендації для логопедів та педагогів по впровадженню ІКТ у корекційну роботу логопедів.

Ключові слова: Інформаційно-комунікативні технології, Цифрова педагогіка, Персоналізоване навчання, Інтерактивне навчання.

ANNOTATION

Liudmyla Dehtiarova. “Application of ICT in Speech Therapy Correction of Speech Disorders in Preschool Children with Special Educational Needs.” Qualification work in specialty A6 “Special Education (Speech Therapy),” educational program “Special Education.” Mykolaiv: Admiral Makarov National Shipbuilding University, 2025. 75 pages.

The qualification thesis investigates and examines the theoretical foundations and practical methods of applying ICT in the speech therapy correctional process with preschool children with special educational needs. A methodology for speech therapy intervention using digital training tools has been developed and tested. Practical recommendations were developed for speech therapists and educators regarding the implementation of ICT in corrective speech therapy work.

Key words: speech therapy correction, speech disorders, children with SEN, information and communication technologies, multimedia tools, corrective work.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ ТА ЦИФРОВОЇ ПЕДАГОГІКИ В ПРОЦЕСІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	10
1.1. Актуальність використання цифрової педагогіки та ІКТ в процесі інклюзивної та спеціальної освіти.....	10
1.2. Визначення основних понять за темою «Застосування ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП»	12
1.3. Теоретичне обґрунтування принципів використання інформаційно-комунікаційних технологій в логопедії.....	14
1.4. «Персоналізоване навчання» в процесі інклюзивної та спеціальної освіти дітей дошкільного віку з ООП.....	19
1.5. Інструменти для забезпечення персоналізації навчання.....	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ РОБОТИ ЛОГОПЕДА З ВИКОРИСТАННЯМ ІКТ ІЗ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....	25
2.1. Інформаційні комп'ютерні технології в роботі логопеда.....	25
2.2. Комп'ютерні ігри як основа навчальне-корекційних комплексів з використанням ІКТ в роботі логопеда.....	29
2.3. Практичні приклади використання ІКТ в процесі роботи логопеда в корекційній роботі із дітьми з мовленнєвими порушеннями.....	32
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ У ЛОГОКОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ООП	44
3.1. Організація констатувального етапу експерименту.....	45
3.2. Діагностика порушень моторного розвитку у дітей зі стертою формою дизартрії.....	46
3.3. Інтерактивні методи логокорекції: приклади занять та рекомендації.....	60
ВИСНОВКИ	69
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

В умовах розбудови інформаційного суспільства та широкомасштабного впровадження інформаційних технологій у сферу інклюзивної та спеціальної освіти дітей дошкільного віку з ООП, теоретичні та практичні роботи не тільки актуальні, но наукові та практичні роботи просто необхідні для організації роботи спеціалістів спеціальної та інклюзивної освіти.

В епоху глобального цифрового суспільства інформаційні комп'ютерні технології та цифрова педагогіка змінюють не тільки спосіб мислення та життя людей. Ми впевнено маємо сказати що традиційні педагогічні концепції та методики спеціальної та інклюзивної освіти на сьогодні недостатньо сучасні для цифрового суспільства. Сучасна педагогіка у цифрову епоху людства без використання інформаційних комп'ютерних технологій не зможе надавати якісну освіту в напрямку корекції порушень психофізичного розвитку дітей дошкільного віку з ООП. Як традиційна педагогічна діяльність, так і методики викладання та навчання учнів з ООП в системі спеціальної та інклюзивної освіти повинні відповідати новому критерію цифрового суспільства. Цифрова педагогіка та інформаційні комп'ютерні технології (ІКТ) майже повністю відповідають вимогам процесу інклюзивного навчання у закладах освіти. Заклади з інклюзивною формою навчання вже зараз починають використовувати різні ІКТ в роботі кожного спеціаліста (логопед, психолог, асистент вчителя, інші вчителі). Однак на сучасному етапі розвитку інклюзивної освіти не всі можливості цифрової педагогіки спеціальні педагогі можуть використовувати в роботі з учнями із ООП, особливо із дітьми дошкільного віку.

Головні проблемні питання:

- Недостатньо якісне методичне забезпечення;
- Відсутність необхідного програмного забезпечення;
- Відсутність, або в наявності застаріле, неякісне комп'ютерне обладнання для роботи спеціалістів інклюзивної та спеціальної освіти;

- Технічні засоби навчання, програмне забезпечення та методичне забезпечення нажаль не відповідають сучасним вимогам.

Перед спеціальної освітою постали виклики – забезпечити логопедів закладу дошкільної освіти (ЗДО) та закладу середньої освіти (ЗСО) новітніми інформаційними комп'ютерними технологіями.

Діти дошкільного або молодшого шкільного віку з загальним недорозвиненням мовлення - це діти з ураженням центральної нервової системи, що зумовлює часте поєднання у них стійкого мовленнєвого розладу з різними особливостями психічної діяльності. Враховуючи положення про тісний зв'язок розвитку мислення та мовлення, можна сказати, що інтелектуальний розвиток дитини певною мірою залежить від стану його мовлення (Л. С. Виготський).

Сучасні дослідники зазначають, що недолік візуально-просторового сприйняття без грамотного та своєчасного втручання фахівців може призвести до відставання у розвитку та уповільнення формування логічного мислення. Ця проблема має в нашій країні загально-соціальне значення. Тому що дітей дошкільного або молодшого шкільного віку з загальним недорозвиненням мовлення з кожним роком стає більше так за оперативними статистичними даними Міністерства освіти і науки України на 1.01.2025 ми маємо:

- кількість інклюзивних груп закладів дошкільної освіти - 7658, в них вихованців з особливими освітніми потребами – 15297,
- кількість інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти – 33397, в них учнів з особливими освітніми потребами – 47610,
- кількість спеціальних груп закладів дошкільної освіти - 3 027, в них вихованців з особливими освітніми потребами - 34 531,
- кількість спеціальних класів закладів загальної середньої освіти – 728, в них учнів з особливими освітніми потребами – 6179.

За останні п'ять років кількість учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти збільшилась майже удвічі.

Серед загальної кількості дітей з ООП збільшується кількість дітей саме із мовленнєвими порушеннями. Тому гостро постають питання кваліфікованої діагностики та раннього розпізнавання, логопедичного супроводу, вибору адекватних методів корекційного впливу на дітей. Серед дітей дошкільного віку із порушенням мовлення діти із загальним недорозвиненням мови складають найчисленнішу групу — близько 40%.

Актуальність теми зумовлена тим що перед цифровою педагогікою в інклюзивної та спеціальної освіти на сьогодні стоять завдання створення ефективних педагогічних умов роботи логопеда у напрямку організації персоналізованого навчання з корекції та формування правильного мовлення у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із загальними недорозвиненнями мовлення. Враховуючи, що у дітей даного вікового цензу наочно-подібне мислення, особливого значення набувають питання використання інформаційних комп'ютерних технологій на логопедичних заняттях.

Обрана нами тема магістерського дослідження: «Застосування ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП» є актуальною з практичної і теоретичної позицій розвитку сучасних методів роботи корекційних педагогів.

Об'єкт дослідження - засоби навчання, засновані на інформаційно-комунікативних технологіях.

Предмет дослідження - використання ІКТ як засіб корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку із ООП.

Мета дослідження — визначити сучасний стан використання інформаційно-комунікаційних технологій у спеціальній освіті та конкретно у

логопедичної корекції дітей дошкільного віку з ООП. Для реалізації поставленої мети визначено такі *завдання*:

- Проаналізувати теоретичне підґрунтя процесу використання ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП із застосуванням персоналізованого навчання інструментами ІКТ;
- Показати доцільність використання Інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які відіграють значну роль у забезпеченні інклюзивного навчання в дошкільних закладах освіти, особливо в роботі логопедів;
- Показати практичні приклади застосування комп'ютерних ігор як основу навчально-корекційних комплексів з використанням ІКТ в роботі логопеда.

Наукові праці і практичні дослідження багатьох науковців та практиків у яких досліджуються:

Методичні і дидактичні проблемні питання інформатизації навчального процесу Б. Гершунський, В. Глушков, М. Жалдак, В. В. Краснов, Н. В. Морзе, С. Пейперт та ін.;

Психолого-педагогічні аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) - В. Безпалько, В. Зінченко, Ю. Машбиць, М. Смульсон та ін.;

Проблеми навчання та реабілітації дітей із обмеженнями життєдіяльності досліджували українські вчені В. Бондар, Л. Вавіна, А. Заплатинська, В. Синьов, Є. Синьова, Л. Сущенко, В. Тарасун, В. Турчинська, Т. Сак, М. Шеремет, А. Шевцов, О. Хохліна, Л.А. Дітковська, Ол. Чеботарьова та ін.

В роботах зазначених вчених ми бачимо багато теоретичних та практичних висновків та обґрунтувань необхідності впровадження цифрової педагогіки та інформаційне комп'ютерних технологій в систему спеціальної та інклюзивної освіти.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ ТА ЦИФРОВОЇ ПЕДАГОГІКИ В ПРОЦЕСІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ООП

1.1 Актуальність використання цифрової педагогіки та ІКТ в процесі інклюзивної та спеціальної освіти.

Сьогодні ІКТ відповідають низці потреб і очікувань, що виникають в учнів з ООП, їх батьків та суспільстві в цілому. Усі зацікавлені сторони поділяють спільне очікування, що педагоги спеціальної та інклюзивної освіти (логопед, психолог, асистент вчителя, інші вчителі) успішно та ефективно починають впроваджувати цифрову педагогіку шляхом інтеграції цифрових технологій в освітній процес учнів з ООП. Іноді тільки цифрові методи навчання надають учням з ООП змогу отримати знання та компетентності, необхідні для успішної участі в житті сучасного суспільства.

На державному рівні в Україні відпрацьовані та мають закону силу:

Державна програма „Інформаційні та комунікаційні технології в освіті й науці на 2006-2010 рр.”

Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007– 2015 роки» сформовано стратегічні цілі державної політики в цій сфері:

- прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних ІКТ в усі сфери суспільного життя;

- забезпечення комп’ютерної та інформаційної грамотності населення і державних службовців, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні всебічно розвиненої особистості та забезпечення неперервності навчання.

Головний наголос Державної програми та Закону України забезпечити умови побудови інформаційного суспільства з рівними умовами для всіх. Дана мета стала актуальною соціальною задачею ХХІ ст. Одним із вирішальних факторів розвитку сучасного суспільства, що дозволяє ефективно та творчо вирішувати освітні, економічні та соціальні проблеми, є використання інформаційно-комунікаційні технології у всіх сферах життя кожної людини.

Змістовний поштовх до впровадження в Україні системи ІКТ і цифрової педагогіки в спеціальній та інклюзивній освіти надали нам дослідження в цій галузі закордонних науковців. Вектор підвищення якості спеціальній та інклюзивній освіти їх всебічний розвиток в інформаційно-комп'ютерному середовищі починається наприкінці 70-х – на початку 80-х років ХХ століття. Країни Західної Європи та США переходять до будівництва відкритого громадянського інформаційного суспільства.

Під впливом нової соціальної політики у цих країнах здійснюється еволюційний перехід систем спеціальній освіти на якісно новий етап свого розвитку, провідною тенденцією якого стає інтеграція, а інструментом реалізації завдань етапу - комп'ютер та ІКТ. З кінця 70-х років західні фахівці ведуть інтенсивний пошук способів застосування у спеціальному навчанні тих унікальних можливостей інформаційних комп'ютерних технологій, яких не існувало на попередньому етапі розвитку суспільства та відповідному йому етапі розвитку системи спеціальній освіти. Їх пошуки підпорядковані, передусім, завданням соціальної та освітньої інтеграції дітей, тому одним із напрямів стає створення асистуючих технологій (Assistive technology) – функціональних «протезів» новітнього часу. Основна ідея такого роду інформаційних комп'ютерних технологій полягає в тому, щоб «компенсувати» за рахунок комп'ютера і ІКТ наявний недолік розвитку дитини, і таким чином полегшити або відкрити їй можливість інтеграції в суспільство і доступ до масової освіти або, як прийнято говорити сьогодні до інклюзивної освіти.

1.2. Визначення основних понять за темою «Застосування ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП»

Дитина з особливими освітніми потребами (ООП) — це особа до 18 років, яка потребує **додаткової підтримки в навчанні**. Це можуть бути діти, які не обов'язково мають інвалідність, але потребують допомоги для повноцінного засвоєння навчального матеріалу. Важливо зазначити, що такі діти можуть мати різні потреби, які вимагають індивідуального підходу в освітньому процесі.

Загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ) - це комплексний патологічний розлад, за якого мовлення формується із серйозними порушеннями, що проявляються в неправильній вимові звуків, некоректному використанні слів, невмінні будувати фрази та речення.

Інформаційно комунікаційні технології (ІКТ) це сукупність технологій, що забезпечують збирання, зберігання, обробку, передавання та отримання інформації в різних формах. ІКТ виконуються за допомогою різних засобів, зокрема інформаційних систем, програмного забезпечення, мережевих інфраструктури та апаратного забезпечення. ІКТ включають в себе такі важливі компоненти, як інтернет, мобільні технології, комп'ютерну техніку, системи управління даними, програмні додатки та інші інструменти, що сприяють автоматизації робочих процесів та покращенню комунікацій.

Інтернет середовище відіграє ключову роль у сучасній освітній діяльності, забезпечуючи доступ до інформації, комунікацію та інтерактивне навчання. Інтернет створює платформу для електронного навчання (е-навчання), що дозволяє учням і вчителям використовувати освітні ресурси, такі як онлайн-курси, відео-лекції, інтерактивні завдання та інші цифрові матеріали. Інтернет також сприяє розвитку дистанційної освіти, забезпечуючи доступ до навчальних матеріалів незалежно від географічного розташування. Це дозволяє учням отримувати знання та навички в зручний для них час і місце.

Інтерактивне навчання — це форма навчального процесу, яка базується на активній взаємодії між усіма учасниками. Це може бути співпраця між учнями, між учнями та викладачем, або навіть із використанням технологій. Основна мета інтерактивного навчання — створити комфортні умови, за яких кожен учасник відчуває свою успішність і залученість.

Методи інтерактивного навчання включають:

- **Рольові комп'ютерні ігри:** моделювання життєвих ситуацій;
- **Групові проекти:** спільне вирішення завдань;
- **Дискусії:** обмін думками та аналіз проблем;
- **Інтерактивні технології:** використання цифрових інструментів для навчання.

Сфера використання ІКТ є надзвичайно широкою: Освіта: забезпечення доступу до онлайн-курсів, інтерактивного навчання, підтримка дистанційного навчання; Медицина: телемедицина, електронні медичні картки, автоматизація аналізів; Повсякденне життя: соціальні мережі, смартфони, інтерактивні сервіси.

Штучний інтелект (ШІ) — це галузь комп'ютерних наук, яка займається створенням алгоритмів та систем, здатних виконувати завдання, які зазвичай вимагають людського розуму.

Персоналізоване навчання в логопедії стає все більш важливим для ефективного корекційного процесу, оскільки кожен учень має унікальні потреби та особливості розвитку. Ось кілька ключових аспектів персоналізованого навчання в цій сфері:

Віртуальна (VR) та доповнена реальність (AR) — це технології, які зазнають швидкого розвитку і знаходять все більше застосувань у різних сферах, включаючи освіту, медицину, розваги та бізнес. Ось огляд основних аспектів цих технологій.

Цифрова педагогіка — це підхід до навчання та виховання, який використовує інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для створення ефективних і інтерактивних навчальних середовищ. Цей підхід охоплює методи, принципи і практики, що дозволяють інтегрувати цифрові технології у процес навчання, щоб підвищити якість освіти і зробити її більш доступною для учнів.

«Персоналізоване навчання» форма навчання зі важливим напрямом у використанні інформаційних комп'ютерних технологій для забезпечення ефективності спеціальної та інклюзії освіти. Персоналізоване навчання базується на адаптації методів навчання до індивідуальних, особливих потреб, можливостей та інтересів кожного учня. Ми можемо сказати що персоналізоване навчання це ефективна форма навчання учня з особливими освітніми потребами.

1.3. Теоретичне обґрунтування принципів використання інформаційно-комунікаційних технологій в логопедії

ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) в логопедії — це «вивчення процесів, засобів та методів застосування ІКТ для забезпечення рівноправного доступу до освіти, соціальних послуг та інших сфер життя людей з особливими освітніми потребами, фізичними чи когнітивними обмеженнями».

Основні принципи якісного застосування ІКТ в інклюзивної освіті ми можемо розподілити на три дієвих процеси:

- I. Аналіз ефективності цифрових ресурсів для створення інклюзивного середовища (навчальний набір спеціалізованих програм для закладів освіти з інклюзивною формою навчання, онлайн-курсів, адаптивного цифрового обладнання).
- II. Розробка інноваційних та вдосконалення існуючих підходів до використання ІКТ для підтримки інклюзивної освіти, (штучний інтелект, віртуальна реальність).
- III. Оцінка впливу цифрових технологій на інтеграцію та соціалізацію людей з особливими потребами.

Визначені нами процеси мають свої засоби методичного та практичного забезпечення. Зазначимо де кілька основних аспектів які допомагають забезпечить якісне застосування ІКТ в інклюзивної освіті.

Так перший основний процес «Аналіз ефективності цифрових ресурсів для створення інклюзивного середовища» включає в себе кілька важливих аспектів, які заслуговують на нашу увагу:

1«Оцінка доступності»:

- Перевірка, чи відповідають цифрові ресурси стандартам доступності (наприклад, WCAG – Web Content Accessibility Guidelines).
- Аналіз інтерфейсу спеціалізованих програм та платформ на зручність для людей із сенсорними, когнітивними чи фізичними обмеженнями.

2 «Ефективність адаптації»

- Дослідження, наскільки програмне забезпечення чи обладнання можуть бути адаптовані до різних потреб користувачів (наприклад, налаштування розміру тексту, кольорової схеми чи інтеграції голосових команд).
- Вивчення гнучкості таких ресурсів у застосуванні в різних сферах (освіта, професійна діяльність, соціалізація).

3 «Вплив на навчання та інтеграцію»

- Оцінка результативності онлайн-курсів та платформ для навчання студентів з особливими потребами.
- Аналіз інтерактивних функцій (наприклад, відео-заняття з субтитрами, інтеграція жестової мови) для покращення розуміння і включення.

4 «Користувацький досвід»

- Залучення користувачів до тестування ресурсів і врахування їхньої думки щодо зручності, корисності та ефективності.
- Оцінка зворотного зв'язку від викладачів, батьків або роботодавців.

5 «Економічна ефективність»

- Аналіз вартості програм чи обладнання у порівнянні з їх впливом.
- Вивчення доступності безкоштовних або бюджетних рішень, які забезпечують інклюзію.

6 «Соціальний вплив»

- Дослідження, наскільки ІКТ сприяють інтеграції користувачів в суспільство (наприклад, покращення комунікацій через соціальні мережі або адаптовані месенджери).

- Оцінка ролі технологій у формуванні толерантного та підтримуючого середовища.

Другий основний процес – «Розробка інноваційних та вдосконалення існуючих підходів до використання ІКТ для підтримки інклюзивної освіти, (штучний інтелект, віртуальна реальність)», включає в себе наступні важливі аспекти:

1. «Штучний інтелект (ШІ)»

- **Індивідуалізоване навчання:** Використання адаптивних навчальних платформ, що базуються на ШІ, для створення персоналізованих освітніх програм залежно від потреб конкретного користувача. Наприклад, ШІ може рекомендувати завдання та ресурси, враховуючи здібності та прогрес учня.
- **Аудіо та текстові технології:** Розробка систем автоматичного перекладу жестової мови або конвертації тексту в голос, що значно полегшує комунікацію для людей із вадами слуху чи зору.
- **Розпізнавання емоцій та інтерактивність:** Інтеграція технологій розпізнавання обличчя та емоцій для створення взаємодії, яка допомагає людям з когнітивними чи соціальними складнощами краще адаптуватися.

2. «Віртуальна реальність (VR)»

- **Освітні симуляції:** VR може надавати інтерактивне навчання в безпечному та контрольованому середовищі, що дозволяє людям із особливими потребами освоювати нові навички або практикувати їх у реальному світі (наприклад, симуляції професій).

- **Терапевтичні програми:** Використання VR для психологічної та фізіотерапії, зокрема для покращення моторики чи зменшення стресу у людей з фізичними чи психологічними проблемами
- **Соціальна інтеграція:** Створення віртуальних комунікаційних платформ, що дозволяють людям брати участь у групових заходах чи спільнотах, незважаючи на фізичні або географічні обмеження.

3. «Поєднання технологій»

- **Інтерактивні інструменти на базі III та VR:** інтеграція III у VR для створення віртуальних інструкторів чи помічників, які можуть адаптувати тренування чи навчання до індивідуальних потреб користувачів;
- **Доступність віртуального контенту:** Забезпечення доступу до VR контенту для людей із фізичними обмеженнями, зокрема спеціалізованого обладнання, яке адаптується до їхніх можливостей.

4. «Перспективи розвитку»

- Розробка нових алгоритмів для більш точної адаптації ресурсів до індивідуальних потреб;
- Розширення доступності цих технологій у менш розвинених регіонах.

Третій основний процес – «Оцінка впливу цифрових технологій на інтеграцію та соціалізацію людей з особливими потребами» охоплює кілька ключових аспектів практичного застосування ІКТ у інклюзивної освіти:

1. Покращення комунікації

- Соціальні мережі та месенджери: Цифрові платформи сприяють встановленню зв'язків, даючи змогу людям з особливими потребами брати участь у групових чатах, спільнотах або заходах, що підтримують соціалізацію та інтеграцію.

- Адаптивні програмні інструменти: програми для перетворення тексту на голос чи голосу на текст дозволяють зручно спілкуватись людям з порушеннями слуху та мовлення чи зору.

2. Освітні можливості

- Онлайн-курси та платформи: які сприяють розвитку професійних та соціальних навичок у комфортному темпі.

- Адаптивні навчальні програми: які використовують штучний інтелект, враховують індивідуальні потреби та обмеження учасників, сприяючи ефективному навчанню.

3. Соціальна участь

- Віртуальні заходи: Технології дозволяють брати участь у культурних, освітніх чи професійних заходах, незалежно від фізичних обмежень або географічного розташування.

- Інтерактивні платформи: Онлайн-форуми чи ігрові спільноти створюють можливості для інтеграції, формування дружніх зв'язків та командної роботи.

4. Подолання соціальних бар'єрів

- Технології сприяють більшому розумінню та прийняттю різноманітності через інформування суспільства про особливості життя людей з інвалідністю. Інформаційні кампанії в соціальних мережах які змінюють сприйняття інклюзії.

- Інтерактивні інструменти, такі як симуляції або освітні VR-програми, допомагають суспільству зрозуміти, з якими викликами стикаються люди з особливими потребами.

5. Психологічна підтримка

- Онлайн-терапія та консультативні сервіси дозволяють отримувати підтримку без потреби відвідувати фізичний офіс.

- Додатки для релаксації, медитації чи відстеження емоцій допомагають людям знизити рівень стресу та підвищити якість життя.

6. Моніторинг та оцінка результатів

- Вивчення змін на рівні інтеграції: аналіз того, як доступ до цифрових технологій впливає на участь людей з інвалідністю в суспільному житті.

- Оцінка розвитку соціальних навичок, комунікації та впевненості в собі.

Цифрова педагогіка та ІКТ необхідні умови роботи практичного логопеда із дітей дошкільного віку з ООП. Цифрова педагогіка використання цифрових технологій для:

1. Подання навчального матеріалу в такій формі яка буде ефективною для сприйняття та опрацювання різними учнями;
2. Застосування різноманітних стратегій та методів навчання для підвищення мотивації та залучення різних учнів до активної освітньої діяльності;
3. Надання можливості всім учням подавати результати своєї навчальної діяльності та демонструвати свої знання і навички різними способами, самостійно планувати свою навчальну діяльність та рефлексувати про досягнення свого прогресу у навчанні.

1.4. «Персоналізоване навчання» в процесі інклюзивної та спеціальної освіти дітей дошкільного віку з ООП

Один з основних аспектів застосування ІКТ є Персоналізоване навчання дітей з ООП.

Розглянемо **Персоналізоване навчання** як основний вагомий елемент цифрової педагогіки із використанням ІКТ у процесі інклюзивної та спеціальної освіти дітей дошкільного віку з ООП.

«Персоналізоване навчання» є важливим напрямом у використанні інформаційних комп'ютерних технологій для забезпечення ефективності спеціальної та інклюзії освіти. Персоналізоване навчання базується на адаптації методів навчання до індивідуальних, особливих потреб, можливостей та інтересів кожного учня. Ми можемо сказати що персоналізоване навчання це ефективна форма навчання учня з особливими освітніми потребами.

1. Ключові технології, що сприяють персоналізації навчання:

- **Штучний інтелект (ШІ):** Платформи з ШІ аналізують результати, темп навчання та навіть поведінкові особливості учня, щоб пропонувати індивідуалізовані завдання, тести та ресурси.

Платформи з ІІІ включають в себе:

- **Адаптивні освітні програми:** Інструменти, які автоматично підлаштовуються до рівня знань користувача, забезпечуючи більш ефективне засвоєння матеріалу.
- **Інтерактивні додатки:** Наприклад, платформи з ігровими елементами стимулюють інтерес до навчання, дозволяючи учням працювати у власному темпі.

2. Переваги освітнього процесу при персоналізованому навчанні

- **Підвищення залученості:** Інтерактивний та індивідуальний підхід робить процес навчання учня більш захоплюючим та продуктивним.
- **Ефективне подолання прогалин у знаннях:** Технології допомагають ідентифікувати слабкі місця учня та зосередитися на їх покращенні.
- **Гнучкість:** Учні можуть навчатися у зручний час та в комфортному середовищі, що особливо важливо для людей з обмеженими можливостями.

1.5. Інструменти для забезпечення персоналізації навчання

- **Мобільні додатки та платформи для самонавчання:** Duolingo, Khan Academy чи спеціалізовані освітні програми з використанням адаптивних технологій.
- **VR/AR-технології:** Інтерактивне вивчення предметів, наприклад, моделювання ігрового процесу у віртуальному просторі.

Розглянемо передові технології, які мають величезний потенціал у сфері інклюзії та освіти. Детальний огляд впливу та застосування сучасного інструменту VR/AR-технології.

VR (віртуальна реальність) та AR (доповнена реальність) це передові інформаційне комунікативні технології, які мають величезний потенціал у сфері інклюзії та освіти.

Вплив та застосування VR/AR технології в процесі інклюзивної та спеціальної освіти дітей з ООП:

1. «Навчальні програми»

- **Інтерактивне навчання:** VR створює можливість занурення в навчальний матеріал через симуляції. Наприклад, учні можуть виконувати віртуальні побутові сцени або досліджувати життєві ситуації, не знаходячись у місці подій.

- **Моделювання реальних ситуацій:** Використання VR для практичного навчання в професійній освіті, як-от тренування у симуляторі реального середовища.

2. «Інклюзія в освітньому середовищі»

- **Підтримка людей із особливими потребами:** VR/AR технології можуть бути адаптовані для людей з порушеннями слуху, зору або моторики. Наприклад, інтерактивні текстові інтерфейси чи озвучені інструкції забезпечують доступність матеріалів.
- **VR/AR у навчанні:** Доповнена реальність може доповнити друковані книги інтерактивними елементами, такими як 3D-моделі або відео, що робить контент більш доступним для дітей із різними ООП.

• «Розвиток соціальних навичок»

- **Симуляція соціальних взаємодій:** VR дозволяє людям з когнітивними чи соціальними складнощами відпрацьовувати комунікаційні навички в безпечному, контрольованому середовищі.
- **Віртуальні подорожі:** Технології дають можливість брати участь у віртуальних екскурсіях та культурних заходах, сприяючи інтеграції в суспільство.

• Реабілітація та терапія

- **Фізіотерапія:** Використання VR для вправ, які покращують моторику або реабілітують після травм. Наприклад, спеціальні програми допомагають відновлювати рухливість у ігровій формі.
- **Психологічна підтримка:** Віртуальні середовища сприяють зниженню стресу та допомагають людям із посттравматичними розладами або тривожністю.

- **Технічна доступність**
 - **Спеціалізоване обладнання:** Розробка VR-шоломів та AR-пристроїв, які враховують фізичні обмеження користувачів, наприклад легші гарнітури чи функції керування голосом.
 - **Інтеграція з мобільними пристроями:** AR часто доступна через смартфони, що зменшує бар'єр доступу до технологій.
- **Перспективи розвитку**
 - **Удосконалення сенсорних технологій:** Розробка інтерфейсів, які враховують особливості людей з різними типами обмежень.
 - **Доступність для всіх:** Створення більш економічно доступних VR/AR рішень для великої аудиторії.

Персоналізоване навчання із застосуванням ІКТ в логопедії дітей дошкільного віку з ООП

Основні принципи персоналізованого навчання в логопедії:

- **Індивідуальний підхід** Оцінка специфічних потреб та можливостей кожного учня. Це може включати діагностику мовленнєвих проблем, рівня розвитку когнітивних навичок і індивідуальних особливостей.
- **Адаптація навчальних матеріалів** Використання різноманітних ресурсів: візуальних, аудіальних, тактильних. Це допомагає знайти найбільш відповідні матеріали для кожного учня, зважаючи на його стиль навчання.
- **Гнучкість в методах навчання** Застосування різноманітних методів і технік, таких як ігри, рольові і заняття на основі проєктів. Це робить процес навчання більш цікавим та мотивуючим.
- **Регулярний зворотний зв'язок** Надання учням та їхнім батькам частого зворотного зв'язку про прогрес. Це дозволяє коригувати навчальні стратегії та встановлювати нові цілі у разі необхідності.
- **Включення батьків і педагогів** Співпраця з сім'ями та іншими фахівцями (вчителями, психологами) для створення підтримуючого середовища, що сприяє розвитку дитячих навичок.

Принципи реалізації персоналізованого навчання в логопедії:

Діагностика і моніторинг Проведення комплексних оцінок мовленнєвих і комунікативних навичок для визначення сильних і слабких сторін учня.

Планування індивідуальних навчальних програм Розробка програм, які враховують конкретні цілі і завдання, базуючись на особливостях конкретного учня.

Використання сучасних технологій Застосування сучасного комп'ютерного обладнання.

Залучення ІКТ в процесі персоналізованого навчання Застосування додатків для тренування мовленнєвих навичок, ігор на планшетах, спеціалізованих відеоматеріалів.

Гнучкий графік занять Можливість змінювати розклад, щоб учень міг отримувати допомогу тоді, коли це найбільше потрібно.

Створення безпечного і підтримуючого середовища Заохочення учнів до активного внеску в процес, створення атмосфери довіри та взаємоповаги.

Виклики персоналізованого навчання в логопедії:

Нестача ресурсів Необхідність в матеріалах і технологіях, що можуть бути недостатніми в деяких закладах.

Кваліфікація фахівців Потреба в навчанні логопедів новим підходам і методам роботи.

Управління часом Додаткове навантаження на логопедів для розробки персоналізованих планів навчання та проведення регулярного моніторингу.

Вимоги батьків і освітніх закладів Різні очікування та потреби від батьків та шкіл, які можуть перешкоджати ефективній корекційній роботі.

Висновок до розділу 1. В першому розділі кваліфікаційної роботи було проведено дослідження теоретичних основ застосування інформаційно-комунікаційних технологій у логокорекційній роботі з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Розглянуто сутність та структуру логокорекційної діяльності, обґрунтовано психолого-педагогічні особливості розвитку мовлення у дітей з особливими освітніми потребами та їх вплив на формування комунікативної діяльності.

Інформаційно-комунікаційні технології в логопедії визначено як сучасні технології та програмні засоби, що забезпечують інтерактивність, наочність, індивідуальність та сприяють підвищенню мотивації дітей у процесі корекційного навчання. Проаналізували та висвітлили в роботі перелік сучасних ІКТ-засобів, що застосовуються в логопедичній практиці, їх можливості, переваги та обмеження у використанні. Розглянули основні наукові дослідження з використання ІКТ у спеціальній педагогіці, які визначають умови ефективного формування мовленнєвих і моторних навичок у дітей дошкільного віку. Окрему увагу приділили аналізу нормативно-правового забезпечення щодо застосування цифрових технологій в освіті та спеціальній педагогіці. Розкрили поняття персоналізованого навчання та прослідкували його зв'язок з ІКТ. Персоналізоване навчання із застосуванням ІКТ в логопедії має величезний потенціал для роботи логопеда у напрямку покращення мовлення та комунікативних навичок учнів. Впровадження індивідуального підходу потребує зусиль з боку логопедів, батьків і навчальних закладів, але результатом може бути значний прогрес у розвитку дітей з порушеннями мовлення.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИ РОБОТИ ЛОГОПЕДА З ВИКОРИСТАННЯМ ІКТ ІЗ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ

2.1. Інформаційні комп'ютерні технології в роботі логопеда

Ключові аспекти або план використання Інформаційно-комунікаційних технологій в роботі логопеда в процесі корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП :

1. **Індивідуалізація навчання:** За допомогою ІКТ логопеди можуть створювати персоналізовані завдання, які враховують потреби кожної дитини. Наприклад, спеціальні програми чи додатки можуть адаптуватися до темпу навчання дитини.
2. **Візуалізація та мультимедіа:** Використання інтерактивних матеріалів, таких як анімації, відео чи картинки, допомагає дітям із різними рівнями підготовки краще розуміти та запам'ятовувати інформацію.
3. **Розвиток мовлення через комп'ютерну гру:** Логопеди можуть застосовувати комп'ютерні ігри та програми, які стимулюють розвиток мовленнєвих навичок, формуючи в дітей цікавість і бажання навчатися.
4. **Дистанційна підтримка:** для дітей, які мають фізичні обмеження або проживають у віддалених регіонах, ІКТ дозволяють проводити заняття онлайн, забезпечуючи рівні можливості для всіх.
5. **Моніторинг і зворотний зв'язок:** Логопеди можуть використовувати технології для відстеження прогресу дитини та оперативного коригування навчального процесу.

Інформаційні комп'ютерні технології перспективний інструмент, або засоби корекційне - розвиваючої роботи логопеда з дітьми, які мають порушення мовлення. Безперервний розвиток комп'ютерних технологій відкриває новий дидактичний методичний потенціал, зумовлений унікальними можливостями сучасних програмних і апаратних засобів та інформаційно-комунікаційних технологій. Діагностичний потенціал інструментів ІКТ вже сьогодні дає

діагностичної команді дефектологів з'ясувати, яка мовленнєва проблема є у дитини, визначити її причину та обрати стратегію корекції порушення у дитини-логопата. Практичні логопеди, своєю чергою, можуть допомогти дітям з ООП розвинути їх позитивні навички, працювати із проблемним порушенням мовлення за допомогою ІКТ.

Проблемні питання, з якими працює практичний логопед за допомогою ІКТ:

- Проблеми з артикуляцією: нечітка мова та помилки у звуках;
- Проблеми з швидкістю мови: проблеми з мовленням, такі як заїкання;
- Проблеми з резонансом або голосом: проблема з висотою звуку, гучністю та якістю та ін.
- Рецептивні мовленнєві проблеми, тобто. проблема із розумінням мови;
- Виразна мовленнєва проблема, пов'язана із виразністю мови;
- прагматична мовленнєва проблема, обумовлена використанням мови соціально прийнятними способами та ін.

Засоби ІКТ на даний час ефективно використовуються в освітньому процесі для вивчення сутності, закономірностей, тенденцій розвитку дітей, які мають відхилення у розвитку та обмежені можливості здоров'я та потребують спеціалізованих, індивідуальних методів виховання та розвитку.

Коригуюча та виховна робота з дітьми з порушеннями розвитку вже протягом тривалого часу ведеться з використанням спеціалізованих або адаптованих комп'ютерних програм (переважно навчальних, діагностичних та розвиваючих). Результативність такої роботи залежить від досвіду логопеда, його розуміння можливостей сучасних інструментів ІКТ та здатності персоналізувати роботу з кожною дитиною в навчальному середовищі, що має мотивувати до вирішення існуючих проблем, а також сприяти формуванню сприятливої психологічної атмосфери, що дає учневі деяку свободу у виборі форм та засобів навчання.

Коректне і правильне виконання корекційних вправ дитиною за комп'ютером із застосуванням навчальних ІКТ забезпечує виконання наступних навчальних умов:

1. Інформаційні та комунікаційні технології сприяють підвищенню мотивації у дитини, коли справа стосується складної для неї роботи з виправленням дефекту мови. Дитина прагне до еталонного вимовляння, підсвідомо аналізує свої помилки і намагається виконати завдання набагато краще, оскільки прагне відповідати еталонному герою гри.

2. Через те, що ІКТ зараз цікаві для дитини (за рахунок барвистої графіки, продуманих ігрових історій, сучасного підходу до розробки методичних ігор), вона менше втомлюється, а концентрація уваги та працездатність зберігаються протягом більшого часу, ніж на традиційних заняттях.

3. Програми для дітей створюються з використанням дружнього інтерфейсу з урахуванням відповідних конкретному віку ментальних та психофізіологічних особливостей, що сприяє формуванню підсвідомого прагнення дитини вчитися говорити правильно, з'являється прагнення виправити власні помилки. Коригуюча та виховна робота з дітьми з порушеннями розвитку вже протягом тривалого часу ведеться за допомогою спеціалізованих або адаптованих комп'ютерних програм (переважно навчальних, діагностичних та розвиваючих).

Результативність такої роботи залежить від досвіду практичного логопеда, його розуміння можливостей сучасних інструментів ІКТ та здатності персоналізувати роботу з конкретною дитиною в навчальному середовищі, що має мотивувати до вирішення існуючих проблем, а також сприяти формуванню сприятливої психологічної атмосфери, що дає учню деяку свободу у виборі.

4. Використання ІКТ відбувається одночасно із здійсненням зворотного зв'язку у вигляді анімації образів та символів, а також з наданням об'єктивної оцінки результатів діяльності».

Інструменти ІКТ підбираються за наступними принципами:

- Принцип навчання у грі з пред'явленням користувачам конкретного завдання дозволяє ефективно вирішувати поставлені корекційні завдання та реалізувати на практиці дидактичні вимоги доступності комп'ютерних засобів навчання.
- Принцип навчання, що виховує. Виховання у дітей вольових та моральних якостей.
- Принцип інтерактивності комп'ютерних засобів навчання.

Слід зазначити, що при використанні інформаційних та комунікаційних технологій на логопедичних заняттях ставляться такі основні завдання:

- «Завдання ознайомлювальне-адаптаційного циклу:
 - Ознайомлення дітей із комп'ютерними програмами;
 - Подолання психологічного бар'єру між дитиною та комп'ютером за допомогою створення штучної ситуації успіху;
 - формування у дітей початкових навичок роботи на комп'ютері за допомогою маніпулятора “миша” та “клавіатура”.
 - відбувається знайомство дітей з комп'ютерними застосунками та правилами роботи з ними.
- «Завдання корекційно-освітнього циклу:
 - виховання та розвиток мовлення у дітей: фонетична вимова, просодичні компоненти мовлення, фонематичний аналіз та синтез, лексико-граматична структура мовлення;
 - формування та розвиток умінь та навичок для освітньої діяльності: знання мети, самостійне вирішення завдань, досягнення мети, оцінка результативності;
 - розвиток знакової функції свідомості;

- розвиток психічних функцій.
- «Завдання творчого циклу»:
- розвиток уяви та творчого мислення;
- розвиток пізнавальної активності.

2.2. Комп'ютерні ігри як основа навчальне-корекційних комплексів з використанням ІКТ в роботі логопеда.

Прогресивні дослідники у галузі психології, педагогіки, історії у всі часи приділяли увагу ігрової діяльності дітей її сутності, мотиву, механізму становлення та закономірностей розвитку. Одним із досягнень сучасної науки та техніки виступають комп'ютерні ігри, які все більше виявляються задіяними у процесі життєдіяльності усього суспільства, а також у освітньому процесі дітей. Комп'ютерні ігри мають низку переваг саме оскільки апелюють до однієї з найдавніших потреб дитини – потреби грати. Особливості та властивості комп'ютерної гри, є сьогодні одним з основним структурними компонентом змісту і складу комплексів навчальне-корекційної роботи логопеда з використанням ІКТ.

Вивчення найбільш відомих теоретичних досліджень, присвячених грі в історичному аспекті, дозволяє констатувати про різноманітність наукових підходів, які доповнюють один одного або, навпаки, містять серйозні протиріччя.

Визначив з работ Л.С. Виготський, О.М. Леонтьєв, Д.Б. Ельконін А.В. Запорожець сутність психології дитячої гри, ми розуміємо що комп'ютерні ігри є чудовим навчальним інструментом в роботі логопеда з дітьми з ООП. Так Л.С. Виготський пише « Гра, створює зону найближчого розвитку дитини, у грі дитина завжди вища за свій середній вік, вища за свою звичайну поведінку; вона у грі хіба що на голову вище за саму себе».

Логопед організує заняття з логокорекції із використанням комп'ютерної гри бачить що для дитини це заняття і веселощі, і серйозна діяльність, у якій дитина і пізнає себе та навколишній світ, і навчається, і виправляє свої логопедичні порушення.

Комп'ютерна гра служить важливим компонентом інтелектуального, емоційного, морального, естетичного розвитку. У грі дитина має можливість усвідомлювати себе як особистість, пізнавати та засвоювати соціально-культурні норми людської життєдіяльності, реалізовувати творчі здібності та духовні сили людини.

У зв'язку з динамічним формуванням у другій половині ХХ ст. інформаційного суспільства, актуальним є глибоке та всебічне вивчення такого соціокультурного феномену, як комп'ютерна гра, її позитивні та негативні сторони, унікальні здібності задіяти людські ресурси особистості.

Комп'ютерна гра не тільки виконує низку важливих соціальних функцій (сама по собі не маючи непрямих цілей), а є носієм певних суспільних цінностей, активно впливаючи на соціально-культурні процеси. Той, хто грає свідомо або підсвідомо ототожнює себе з героєм, приймає його ціннісні установки. Така гра вже не просто несе якийсь суспільний зміст, вона активно впроваджує його у свідомість, формує світовідчуття у ненав'язливій, але дуже ефективній ігровій формі, що може призвести надалі до певних соціальних наслідків.

Розглядаючи комп'ютерні ігри як чинник набуття символічного досвіду, вченні вважають, що комп'ютерна гра містить у собі всі необхідні передумови для природного розвитку особистості та культури суспільства, оскільки комп'ютерна гра дозволяє задовольнити потреби у пізнанні; прожити в іншій, привабливій формі ситуації та події, які дитина не може здійснити насправді; сформувати в собі необхідні стани, переживання, вміння та навички, необхідні для вирішення завдань у реальній життєдіяльності.

І. Югай комп'ютерну гру визначає як художню форму віртуальної реальності, що є новим середовищем міжособистісної комунікації та формування культурне емоційних практик, новою формою соціального та особистого життя.

Одна з гострих проблем, позначених вченими, стосується якості ігрового змісту комп'ютерних програм, що сприяють вільній творчій самореалізації особистості, які сприяють успішному засвоєнню знань, умінь, навичок. Інша проблема пов'язана з організацією дозвільної та навчальної діяльності: знаходження альтернативних шляхів формування важливих особистісних якостей, розробка оптимальних методів та організаційних форм навчання із застосуванням. Особливої ваги комп'ютерні ігри набувають у системі навчання дітей і виховання дітей із особливими освітніми потребами, зокрема з мовленнєвими порушеннями. Так, Н.М. Малофєєв вважає важливим оглянути галузі застосування інформаційних технологій у системі спеціальної освіти, осмислити унікальні інструментальні можливості комп'ютера, продовжувати розробляти методики використання інформаційних технологій у системі спеціальної та професійної освіти людей з особливими освітніми потребами. На логопедичних заняттях педагогами використовують різні комп'ютерні ресурси. Найчастіше це може бути як готові продукти, так і самостійно розроблені інструменти.

1. Самостійно розроблений інструментарій практичним логопедом це:

- складені за допомогою програмного комплексу Microsoft Office картки або презентації;
- логопедичні інтернет-сторінки, які створює сам педагог;
- розроблені тести, які запускаються на комп'ютері;
- тематичні цифрові відео, аудіозаписи та ін.

2. Готові програмні продукти для роботи логопеда це:

- комп'ютерні логопедичні тренажери;
- комп'ютерні тести;
- пригодницькі квести та навчальні ігри;
- книги, підручники та енциклопедії;

- електронні розсилки;
- логопедичні інформаційні ресурси.

2.3 Практичні приклади використання ІКТ в процесі роботи логопеда в корекційній роботі із дітьми з мовленнєвими порушеннями.

Приклади розвиваючих та навчальних комп'ютерних програм у сучасній корекційній діяльності практичних логопедів використовуються розвиваючі комп'ютерні ігри та логопедичні тренажери:

Комп'ютерна логопедична програма «Ігри для Тигри» призначена для корекції загального недорозвинення мовлення в дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Програма дозволяє ефективно працювати над подоланням мовленнєвих порушень при дизартрії, дислалії, ринолалії, заїканні, а також при вторинних мовленнєвих порушеннях. Вона дозволяє ефективно організувати індивідуальну та групову роботу з дітьми. Вирішення навчальних та корекційних завдань за допомогою програми «Ігри для Тигри» вбудовується в систему спільної корекційної роботи відповідно до індивідуальних можливостей та потреб дітей.

На рисунку 1 представлена логопедична програма «Ігри для Тигри».

Рис. 1. Розвиваюча гра «Ігри для Тигри»

Логопедичний тренажер «Дельфа – 142.1»

Логопедичні тренажери «Дельфа-142.1» (додаток) представляють собою комплексні програми по корекції різних сторін усного та писемного мовлення дітей. Вони дозволяють працювати з будь-якими мовленнєвими одиницями від звуку до тексту, вирішувати різноманітні логопедичні завдання: від корекції мовного дихання та голосу до розвитку лексико-граматичної сторони мовлення, тренажери забезпечують ігрові моменти в процес корекції мовленнєвих порушень, багаторазово дублювати необхідний тип вправ і мовленнєвий матеріал, використовувати різний навчальний матеріал (картинки, букви, склади, слова, речення, звукову мову), працювати на різних рівнях складності залежно від можливостей учня, одночасно з логопедичною роботою здійснювати корекцію сприйняття, уваги, пам'яті.

На рисунку 2 представлені логопедичні тренажери «Дельфа-142.1».

Рис. 2. Логопедичні тренажери "Дельфа-142.1"

Інтерактивна проекція (жива підлога) Інтерактивна проекція на підлогу, що реагує на рухи дітей з програмним забезпеченням. Програмне забезпечення інтерактивної підлоги включає в себе набір інтерактивних ефектів різних варіантів реакції на рухи дитини, наприклад: Вода, Ластик, Футбол, Машинки, Плитки і ін. За бажанням клієнта додатково можуть бути розроблені індивідуальні інтерактивні ефекти: ігрові, навчальні, розвиваючі. Інтерактивна підлога активно використовується в дитячих будинках, чудово підходять для використання в навчальних і розвиваючих, реабілітаційних центрах для дітей, також можуть використовувати вдома як розважаючи-ігровий засіб. Програмне забезпечення максимально просте і зрозуміле в керуванні. Інтерактивна підлога - це пряма проекція, в більшості випадків не потребує модифікації існуючого обладнання. Як правило, використовується всередині приміщення. Найкращий ефект досягається в затемнених приміщеннях на м'яких матових підлогах світлого кольору.

У комплекті: Набір інтерактивних ігор (50 ігор), Вбудована система виявлення руху, аудіо інтерфейси. Нозологічна група порушень у дітей, з якою можна працювати: Дитячий церебральний параліч (ДЦП), Затримка психічного розвитку (ЗПР), Синдром дефіциту уваги та гіперактивність (СДУГ), Розлад аутистичного спектру (РАС), Мінімальна мозкова дисфункція (ММД), Порушення слуху, Мовленнєві порушення. Ефективні інформаційні комунікаційні технології та комп'ютерних систем які вже зараз використовуються у корекційної реабілітаційної роботі дефектологами і логопедами

Інтерактивна підлога Briolight – це інтегрована система проєкційного зображення та датчиків, які дозволяють взаємодіяти із проєкційним зображенням на підлозі. Використовується в інклюзивних та реабілітаційних центрах, школах, дитячих садках, представлена на рисунку 3.

Рис. 3. Інтерактивна підлога Briolight

Використання **комп'ютерної програми «Живий звук»** має важливе значення для компенсації та корекції порушення слуху дітей: сприяє розвитку слухового сприймання, покращенню звуко-вимови, збагаченню словникового запасу та використанню засвоєного словника в усному мовленні. Забезпечення сучасного рівня навчання дітей з вадами слуху та мовлення тісно пов'язане із сучасними комп'ютерними технологіями. Комплекс комп'ютерної програми «Живий звук» уміщує спеціально підготовлений набір навчально-корекційних програм, які спрямовані на допомогу дітям з порушенням слуху, мовлення, голосу, дихання, звуко-вимови. Весь комплекс комп'ютерної програми

складається з таких модулів: «Учись вимовляти звуки»; «Профілі»; «Автоматизація звуко-вимови»; «Діалоги»; «Водоспад»; «Будинок»; «Тварини»; «Прояви емоцій»; «Пори року»; «Диктант»; «Звуки природи»; «Малюнковий словник». Комп'ютерна програмна система «Живий звук». Використання комп'ютерної програми «Живий звук» має важливе значення для компенсації та корекції розвитку дітей із важкими порушеннями слуху. Програма представлена на рисунку 4.

Рис. 4. Комп'ютерна програма «Живий звук»

Комп'ютерна технологія лікування заїкання «Демосфен 07»(NSH) віртуально моделює ситуації спілкування(невдоволення, критика, лестоці, гнів, прохання, дружелюбність, агресія, заперечення і т. д.) і тренує комунікативні навички невербального контакту відповідно до базовими принципами NLP.

Комплекс Комп'ютерна технологія «Демосфен» – забезпечує навчання осіб із діагнозом заїкування, допомагає виправити це важке логопедичне порушення. Комплекс представлено на рисунку 5.

Рис. 5. Комп'ютерна технологія лікування заїкання «Демосфен 07»(NSH)

У мережі Інтернет можна знайти перевірені, давно розроблені **логопедичні сайти**. Їх зміст різноманітний, від презентацій щодо заняття, до різних логопедичних ігор наприклад: Мультимедійний проєкт «Розвиток мови. Вчимося говорити правильно» є набором завдань для розвитку звукової сторони мови; Набір завдань «Артикуляційна Гімнастика»; Курс «Самостійне навчання швидкісного читання, тренування, розвиток швидкого читання дітей в домашніх умовах: вправи для швидкості читання» всі курси включають в себе ряд захоплюючих занять і вправ, які допомагають дитині покращити навички читання вголос. Вправи представлені у вигляді міні-ігор, які не займають багато часу. Веселий персонаж супроводжує дитину під час гри і не дає їй нудьгувати. Для кожної гри існують різні рівні складності, причому дитина може вибрати той рівень, який підходить їй найбільше. Аналіз деяких іноземних джерел показує, що практичні логопеди за кордоном активно та ефективно використовують засоби ІКТ у своїй роботі. Так грецькі логопеди практики впровадили в систему електронного навчання для поліпшення артикуляції у грецьких дошкільнят. Програмне забезпечення-гра під назвою «Ти маєш талант», яка допомагає тренувати, а також забезпечує зворотний зв'язок. Результати дослідження цього програмного забезпечення показали, що діти не лише покращили свою артикуляцію, а й збільшили словниковий запас.

Ми представляємо: 1) деякі ефективні інформаційні комунікаційні технології та комп'ютерні системи які вже зараз використовуються у корекційної

реабілітаційної роботі дефектологами і логопедами; 2) розвиваючи навчальні ігри для логопедичної-корекційної роботи.

1) Приклад поєднання технології комплекс інтерактивна підлога і AR-система представлений на рисунку 6.

Рис.6. Приклад поєднання технології комплекс інтерактивна підлога і AR-система

- **VR/AR-технології:** віртуальна реальність, доповнена реальність — це передові технології

Основні сфери використання VR та AR у сучасному світі:

- розваги та ігри — створення унікального досвіду занурення, широкі можливості для взаємодії, цікаві сценарії на будь-який смак;
- освіта — нові інтерактивні можливості у навчанні, середовище для складних дослідів та експериментів медицини та фізики, моделювання небезпечних ситуацій і пошук ефективних рішень виходу з них;

- **Пара чудових розумних окулярів з доповненою реальністю (AR)** дозволяє користувачам «бачити» розмови, миттєво перетворюючи аудіозразки на субтитри, дозволяючи людям із вадами слуху або людям, які мають труднощі з концентрацією уваги, читати в режимі реального часу.

Використовуючи новітні передові технології, розумні окуляри допоможуть тим, хто страждає від втрати слуху, вести розмову, перетворюючи аудіо в субтитри, які потім з'являються на екрані окулярів: «Ми працювали з продуктом доповненої реальності, де співробітники можуть швидко навчатися складним завданням і співпрацювати в даний момент з будь-якого місця. Ми подумали про те, як доповнена реальність може допомогти і як ми можемо взяти субтитри, які читаємо по телевізору, і зробити їх реальністю для повсякденного життя. Спочатку окуляри XRAI Glass протестували на глухій людині . представлені на рисунку 7.

Рис.7. окуляри XRAI Glass

Окуляри XRAI можуть покращити життя людей із проблемами слуху та зору та СДУГ. Програмне забезпечення, яке використовується в окулярах, також може перекладати з інших мов у режимі реального часу та передавати результати на лінзи: «Програмне забезпечення перетворює всю мову на субтитри в режимі реального часу, поновлюючи життя тих, хто цього потребує. Розумні окуляри допоможуть тим, хто страждає від втрати слуху, вести розмову, перетворюючи аудіо в субтитри, які потім з'являються на екрані окулярів. Мільйони людей, які

намагаються запам'ятати деталі всього, що вони слухають, також отримують користь, незалежно від того, чи ослаблена їхня пам'ять, чи їм просто важко зосередитися, часто через темп повсякденного життя. Завдяки можливостям розпізнавання голосу окуляри можуть навіть ідентифікувати, хто говорить», «Субтитри не є чимось новим, багато додатків роблять це, але те, як це змінює життя, — це можливість читати вираз обличчя людей і бути частиною розмови. Проблема полягає в тому, що коли люди читають субтитри через, скажімо, додаток, вони читають їх на мобільному телефоні, це означає, що вони дивляться вниз, тому їм не вистачає рухів тіла, виразу обличчя тощо, з яких складається розмова. Маючи можливість читати його перед очима, він дозволяє вам сприйняти все це. Окуляри XRAI також можуть вести щоденник розмов, і ви можете зберігати їх для пригадування пізніше, що чудово підходить для академічного середовища та допомагає тим, кому важко запам'ятовувати та зберігати інформацію, наприклад, людям із СДУГ або розладом обробки звуку, їхній слух і зір у порядку, але вони не можуть обробляти інформацію на слух, тільки якщо вони її прочитають, тому це чудово для людей, у яких таке є». Окрім можливостей перетворення аудіо в субтитри, XRAI Glass також запустить пілотний проект персонального помічника зі штучним інтелектом для очей, який використовує ChatGPT.

Використання VR/AR-технології представлено на рисунку 8.

Рис.8. Використання VR/AR-технології

Сучасний ІКТ розвиток лого-корекційної роботи логопеда з дитиною із мовленнєвими порушеннями здійснюється у спеціальному логопедичному кабінеті, де робоче місце дитини обладнано сучасної комп'ютерної технікою та якісним програмним забезпеченням. Додатково кабінет обладнано навчальним логопедичним матеріалом, логопедом в процесі лого-корекційної роботи паралельно може використовуватися різні форми персоналізованого навчання на заняттях, представлено на рисунку 9 та рисунку 10.

Рис.9. Використання ІКТ в логокорекційній роботі

Рис.10. Використання ІКТ в логокорекційній роботі

Висновки до розділу 2. У другому розділі кваліфікаційної роботи було проаналізовано та аргументовано методику та організацію експериментального дослідження із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій у логокорекційній роботі з дітьми дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Зроблена характеристика бази дослідження, було представлено організацію роботи логопеда та умови проведення констатувального, формувального й контрольного етапів експерименту.

Проаналізовано використаних діагностичних методик, адаптованих на основі підходів Т.Б. Філічевої, Г.В. Чиркіної, Л.С. Волкової й М. Шеремет. Визначено критерії, показники та рівні сформованості загальної, дрібної та артикуляційної моторики, що дозволило здійснити повну та об'єктивну оцінку мовленнєвого й психомоторного розвитку дітей.

У другому розділі детально представлено зміст формувального експерименту, який включав використання мультимедійних програм, цифрових тренажерів, інтерактивної підлоги та інших ІКТ-інструментів. Описано

специфіку їх застосування у процесі логокорекційної роботи та дидактичні можливості для підвищення мовленнєвої активності дітей.

Проведений аналіз показав наявність певних труднощів у впровадженні ІКТ у практику роботи логопеда, зокрема потребу в технічному забезпеченні, адаптації програмного контенту та підвищенні цифрової компетентності педагогів.

Таким чином, у другому розділі було сформовано цілісну систему організації та методичного забезпечення проведення експериментальної частини нашого дослідження, яке створило підґрунтя для подальшої перевірки ефективності застосування ІКТ у корекції порушення мовлення у дітей дошкільного віку з ООП.

РОЗДІЛ 3.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ У ЛОГОКОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ООП

3.1. Організація констатувального етапу експерименту.

Для підтвердження теоретичного дослідження і відпрацювання практичного навчально-розвиваючого матеріалу теми роботи «Застосування ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з ООП» нами були проведені практичні заняття на базі Закладу дошкільної освіти №140 «Малятко».

Метод "Комплексна оцінка розвитку дитини з мовленнєвими порушеннями" розроблений для діагностики мовленнєвих порушень у дітей з особливими освітніми потребами (ООП), зокрема у віці 5 років. Він включає комплексний підхід до аналізу мовленнєвого розвитку та визначення напрямків корекційної роботи.

Основні етапи діагностики:

1. Оцінка мовленнєвої комунікації – аналіз здатності дитини до спілкування, розуміння мовлення та використання мовленнєвих конструкцій.
2. Дослідження зв'язного мовлення – перевірка здатності дитини будувати логічні висловлювання, розповідати історії та формулювати думки.
3. Аналіз словникового запасу – визначення кількості та якості слів, які дитина використовує у мовленні.
4. Оцінка граматичної сторони мовлення – перевірка правильності побудови речень, використання відмінків, узгодження слів.
5. Дослідження звукової сторони мовлення – аналіз вимови звуків, фонематичного слуху та артикуляційних навичок.

6. Комплексний метод мовленнєвої діагностики – інтеграція отриманих даних для визначення рівня мовленнєвого розвитку та розробки корекційної програми.

Ця методика широко використовується у спеціальній освіті та логопедичній практиці для дітей з мовленнєвими порушеннями.

3.2. Діагностика порушень моторного розвитку у дітей зі стертою формою дизартрії.

Метою нашого констатувального етапу експерименту було виявлення рівнів порушення моторного розвитку дітей зі стертою формою дизартрії обраної нами групи за допомогою комп'ютерної презентаційної програми «Логопедичне обстеження дитини від 4-6 років».

Завданням констатувального етапу експерименту виступили: діагностика та визначення критеріїв, показників, рівнів порушень моторного розвитку дітей зі стертою дизартрією.

Для обстеження дітей нами було виділено **три критерії** за якими ми проводили дослідження. Дослідницька робота проводилася за методикою діагностики порушень моторного розвитку.

Перший виділений нами критерій – стан сформованості загальної **моторики** загального рівня співвіднесення назви предметів на аудіовізуальних малюнках комп'ютерної програми зі діагностичного аудіо-візуалізованого виборі дитини зі стертою формою дизартрії.

Показниками до цього критерію є:

- стан рухової пам'яті (переключення рухів і самоконтролю при виконанні рухових проб);
- стан довільного гальмування рухів (статична та динамічна координація рухів);

- стан просторової організації;

Дітям пропонувалося виконати серію рухів. Спочатку діти повторювали завдання за експериментатором, а потім без його участі, за словесною інструкцією, намагалися впоратися з цим завданням.

Завдання та критерії оцінювання їх виконання, які використовувалися на цьому етапі діагностики представлені у Додатку А.

Другий виділений нами критерій – це стан сформованості дрібної моторики рук у дітей зі стертою формою дизартрії.

Показниками до цього критерію є:

- кінетична і кінестетична основа пальчикових рухів;
- якість виконання маніпуляцій з комп'ютерним маніпулятором «миша»;
- графічні вміння дошкільників.

Дітям пропонувалося виконати ряд вправ для дрібної моторики. Спочатку діти повторювали завдання за експериментатором, а потім без його участі, за словесною інструкцією, намагалися впоратися із завданням.

Завдання та критерії оцінювання їх виконання, які використовувалися на цьому етапі діагностики представлені у Додатку А.

Третій виділений нами критерій – стан сформованості артикуляційної моторики та мимічних м'язів.

Показниками до нього є:

- стан м'язового тону (гіпертонус, гіпотонус, дистонія);
- можливість здійснення мимовільних і довільних рухів (кінетична, кінестетична диспраксія, апраксія);

- якість артикуляційних і мімічних рухів (точність, ритмічність, амплітуда, сила м'язового скорочення, час фіксації артикуляційного укладу, кількість правильно виконаних рухів, переключення з одного руху на інший та ін.).

Завдання та критерії оцінювання їх виконання, які використовувалися на цьому етапі діагностики представлені у вигляді графіків та діаграм .

Наша робота проводилася на базі ЗДО №140 «МАЛЯТКО» м. Миколаїв у період з 2024 по 2025 роки. Нами було обстежено 10 дітей. Середній вік дітей, що приймали участь у нашому дослідженні 5 років.

Конкретно зі бічної вимовою м'яких свистячих звуків [сь] і [зь], яким були надані логопедичні рекомендації та проведено курс корекційних занять з логокорекції логопедом ЗДО за допомогою ІКТ. різної інтенсивності та форм впливу на мовленнєві порушення груп.

В процесі обстеження дітей нами було встановлено 2 рівні стану сформованості Загальної, дрібної та артикуляційної моторики у дітей дошкільного віку:

Високий рівень – від 50 до 35 балів включно

Середній рівень – від 34 до 16 балів включно

Кількісні показники визначених нами за 3-ома критеріями представлені (таблиця 3.1. та діаграмі 3.1.)

Таблиця 3.1.

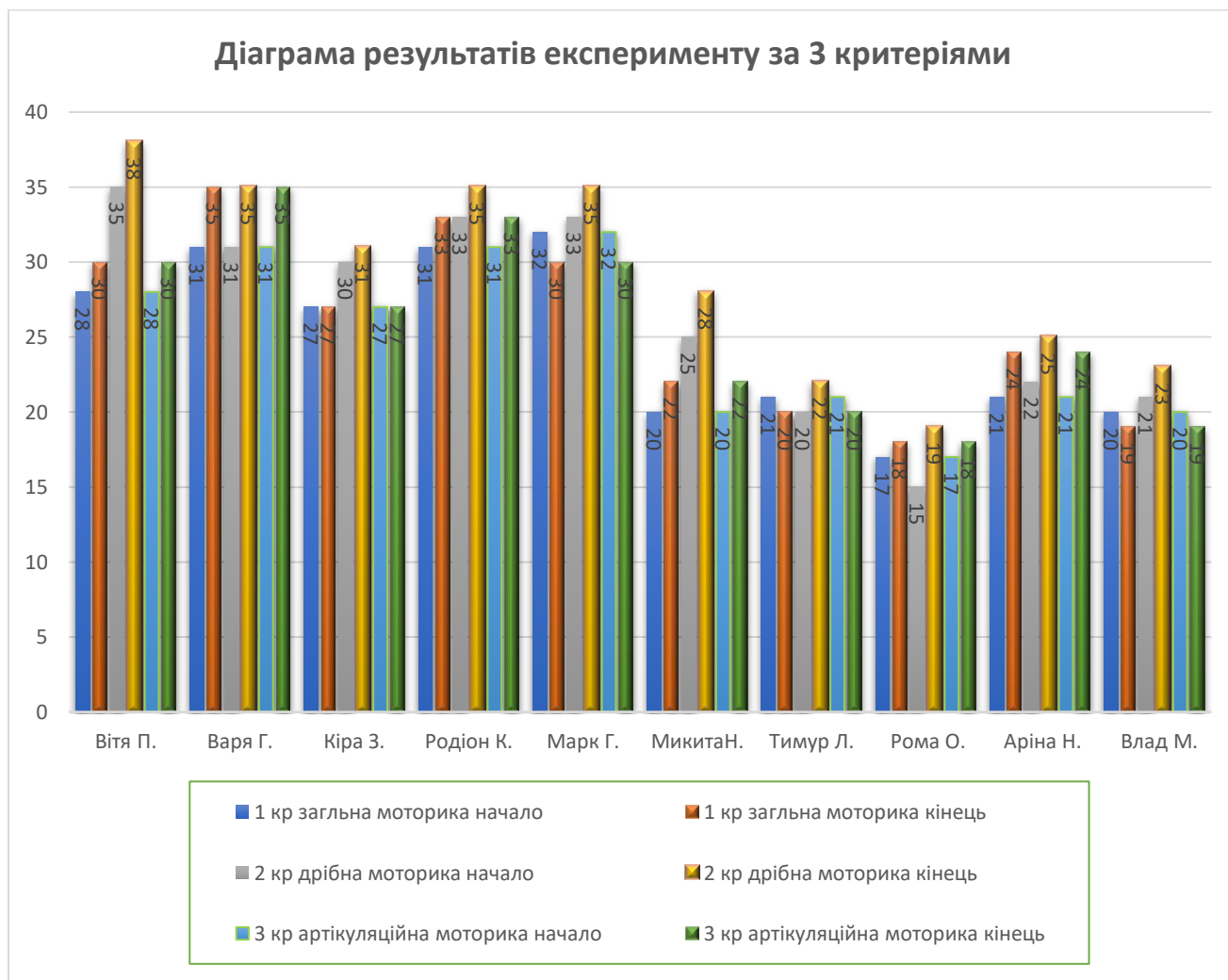
Кількісні показники критеріїв обстеження стану сформованості моторики у дошкільників

Ім'я дитини	1 критерії Загальна моторика		2 критерії Дрібна моторика		3 критерії Артикуляційна моторика	
	початок	кінець	початок	кінець	початок	кінець
Вітя П.	28	30	35	38	28	30

Варя Г.	31	35	31	35	31	35
Кіра З.	27	27	30	31	27	27
Марк Г.	32	30	33	35	32	30
Микита Н.	20	22	25	28	20	22
Тимур Л.	21	20	20	22	21	20
Родіон К.	31	33	33	35	31	33
Рома О.	17	18	15	19	17	18
Аріна Н.	21	24	22	25	21	24
Влад М.	20	19	21	23	20	19

Діаграма 3.1.

Діаграма результатів експерименту за трьома критеріями

Як видно з таблиці стан сформованості загальної моторики у протестованих дітей з нормою розвитку має два рівні: високий і достатній. Високий рівень показали чотири дитини, що становить 40%, до достатнього рівня ми віднесли шість дітей – 60%, середній та низький рівень діти з нормою не показали.

Стан сформованості дрібної моторики також має два рівні: високий і достатній. До високого рівня ми відносимо чотири дитини – 40%. До достатнього рівня ми відносимо шість дітей, що становить – 60%.

Стан сформованості артикуляційної моторики розподіляється на три рівні: високий, достатній і середній. До середнього рівня ми відносимо три дитини – 30%, до достатнього – чотири дитини – це 40% і до високого – три дитини – 30%.

Тести та результати експериментального дослідження стану сформованості моторики у дітей за 1-3 критеріями.

1 Критерій Стан сформованості загальної моторики

1. Тест на синкенезії пальців рук.

Цей тест оцінює координацію рухів пальців та здатність до ізольованих рухів:

- Інструкція: дитина кладе руки на аркуш паперу, обводить кисті. Потім дорослий вказує на пальці, які дитина має підняти по черзі.
- **Послідовність: пальці вказуються у порядку 5-1-2-4-3 (мізинець → великий палець).**
- Оцінювання: рахують кількість синкенезій (мимовільних рухів інших пальців) для кожної руки. Чим менше синкенезій — тим краще розвинена моторика.

2. Тест «Філіппінський тест»

Це простий тест визначає морфо-функціональну зрілість організму:

- Інструкція: дитину просять правою рукою доторкнутися до лівого вуха, провівши руку над головою.
- Результат: якщо дитина може це зробити — її руки достатньо довгі, що свідчить про завершення «напів-зростового стрибка» та готовність до шкільного навантаження.

Визначення рівня розвитку дрібної моторики рук

Завдання 1.

Обладнання. Аркуш паперу й олівець або ручка.

Інструкція. Посадіть дитину за стіл, покладіть перед нею аркуш паперу й попросіть покласти руки так, щоб на аркуші вірно розмістилися обидві долоні з розведеними пальцями (див.рис.11).

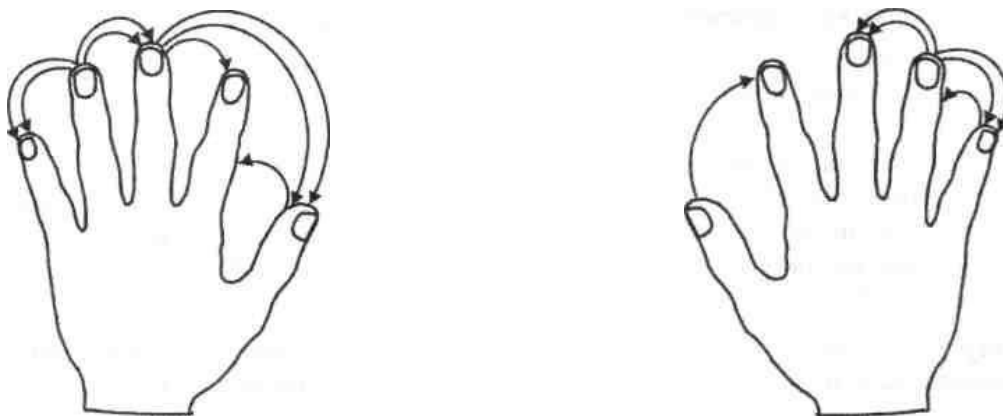

Рис.11. Інструкція виконання завдання 1 для визначення рівня розвитку дрібної моторики

Після цього обведіть кисті рук дитини олівцем або ручкою. Малюк, звичайно ж, захоче подивитися, що з цього вийшло. Дозвольте йому це зробити, але потім попросіть знову покласти руки на аркуш паперу так, щоб вони збіглися з контуром. Після цього поясніть суть завдання: «Зараз *ми* з тобою пограємось. Я буду показувати тобі пальчики на твоїй руці, а ти будеш піднімати тільки той пальчик, на який я вказую. Інші пальчики піднімати не треба». Переконавшись, що дитина правильно зрозуміла завдання, починайте.

Вказуйте дитині палець, який вона має підняти, торкаючись до нього олівцем: «Цей пальчик. Тепер цей ...» Починати треба з правої руки.

Для того щоб виключити вгадування, вказувати пальці слід у такій послідовності: 5-1-2-4—3 (1 - великий палець, 5 - мізинець). Потім вправа проводиться для лівої руки, потім знову для правої і для лівої. Отже, повторюємо вправи для кожної руки двічі.

Під час виконання «належного» руху вказівного пальця можуть виявлятися «неналежні» рухи інших пальців. Це відбувається мимовільно. Зайві рухи інших пальців помічають стрілками (від «належного» до «неналежного» пальця).

Ці «зайві» рухи і є синкінезії. Синкінезії є результатом недостатньої диференційованості рухів, коли під час виконання певної дії включаються додаткові м'язи, які не потрібні для її виконання.

При оцінюванні результатів:

1. Підраховують середню з двох проб кількість синкінезії на кожній руці. Для цього рахують кількість стрілочок для кожної руки й ділять отримане число на 2; у нашому прикладі права рука: $6/2 = 3$; ліва рука: $8/2 = 4$;

2. Отримані результати для кожної руки додають: $3+4 = 7$.

Що можна сказати про дитину за результатами цього тесту? При виконанні завдання кількість синкінезій на лівій руці більша, ніж на правій, отже, для правої руки диференціація рухової системи розвинена краще. Дитина писатиме правою рукою. Загальна кількість синкінезії на обох руках дорівнює 7. Багато це чи мало?

Усе залежить від віку дитини: для семирічної дитини це багато, а для шестирічної - мало. Вікові нормативи за цією методикою надані у таблиці.

Отже, результат, що дорівнює 7, для шестирічної дитини вищий за норму, а для семирічної - нижчий за норму. У цілому можна сказати: чим молодша

дитина, тим важче їй виконувати дії, що потребують координації й точності рухів пальців та кистей рук.

Завдання 2

Дитині пропонують намалювати за зразком одним рухом руки коло діаметром 3-3,5 см. Якщо кисть слабо розвинена, дитина схильна її фіксувати на площині й не може впоратися із завданням: малює замість кола овал, або ж коло значно меншого розміру, або ж робить це за кілька прийомів, періодично пересуваючи руку. Показником скутості, фіксованості кисті є переважне малювання дитиною дуже дрібних предметів.

Завдання 3

Про розвиненість дрібних рухів пальців можна судити, спостерігаючи за тим, як дитина малює або зафарбовує. Якщо вона постійно повертає аркуш, не може змінювати напрямок ліній за рахунок тонких рухів пальців і кисті, це означає, що рівень розвиненості дрібної моторики недостатній і потрібне відповідне тренування, інакше відставання в оволодінні графічною навичкою письма у школі може бути значним.

Кількісні показники визначених нами 1 критерію представлені у таблиці 3.2. та діаграмі 3.2.

Таблиця 3.2.

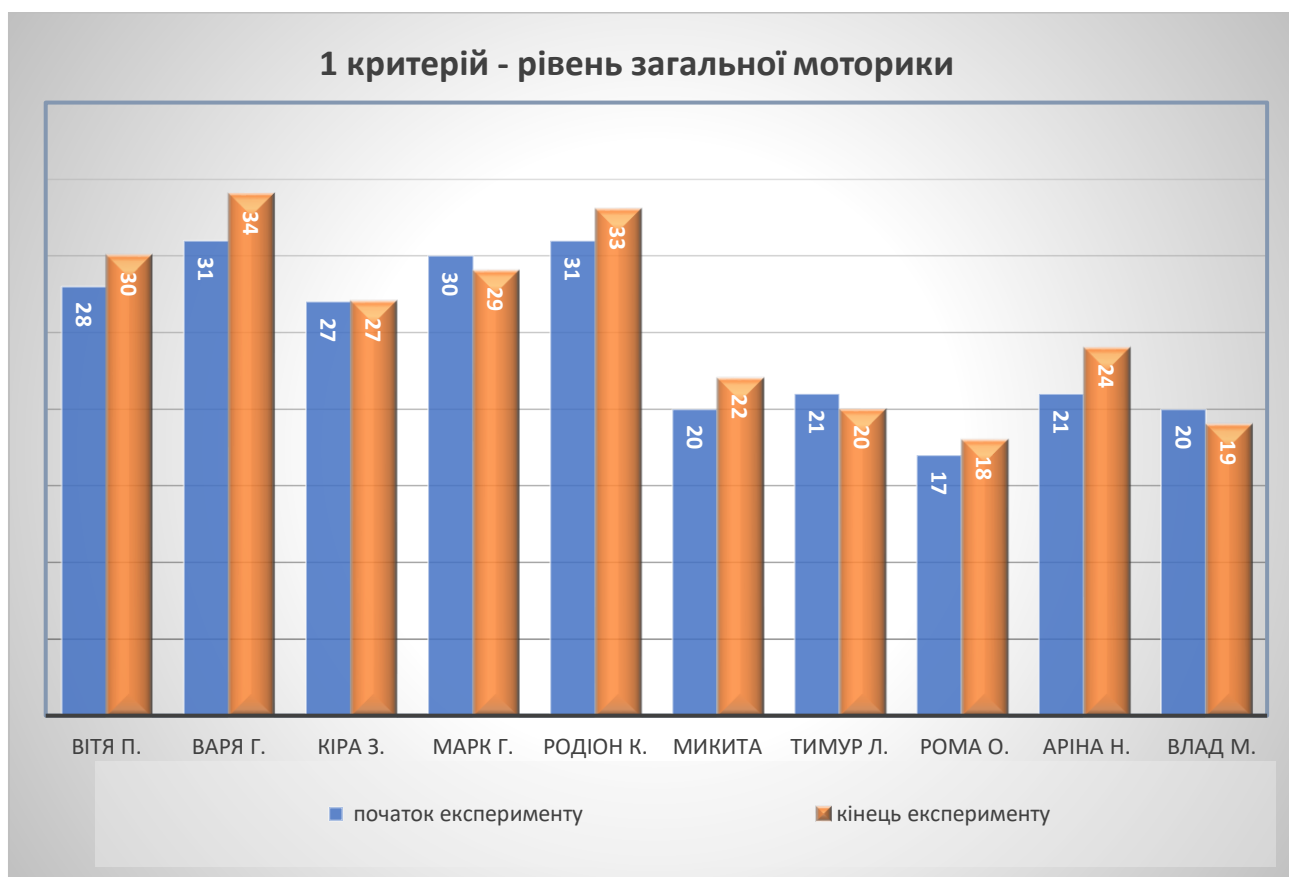
Кількісні показники визначених нами 1 критерію

1 Критерій Стан сформованості загальної моторики		
Ім'я	Початок експерименту	Кінець експерименту
1. Вітя П.	28	30
2. Варя Г.	31	34

3. Кіра З.	27	27
4. Марк Г.	30	29
5. Микита Н.	20	22
6. Тимур Л.	21	20
7. Родіон К.	31	33
8. Рома О.	17	18
9. Аріна Н.	21	24
10. Влад М.	20	19

Діаграма 3.2.

Діаграма результатів експерименту за першим критерієм

2 критерій тести стану сформованості дрібної моторики в дітей:

Тести, які допомагають оцінити **дрібну моторику** у дітей 5–6 років:

1. Тест Куглера

Цей тест визначає рівень **графічних навичок** та точності рухів пальців:

Інструкція: дитині пропонують намалювати 7 фігур, які поступово ускладнюються (лінії, хрест, зірочка тощо).

Оцінювання:

- Відтворення фігур 1–4 — низький рівень.
- Фігура 5 (хрест) — середній рівень.
- Фігури 6–7 — високий рівень розвитку дрібної моторики.

Примітка: тест також вказує на готовність до письма та навчання в школі.

2. Тест-вправа «Будиночок» (за Н. Гуткіної)

Це графічна вправа, що оцінює точність, координацію та зорово-моторну інтеграцію:

- **Інструкція:** дитина має відтворити малюнок будиночка з деталями (дах, дим, паркан).
- **Оцінювання:**
 - Кількість помилок (відсутність елементів, неправильне розміщення, розриви ліній) оцінюється в балах.
 - 0–2 бали — високий рівень моторики.
 - 3–4 — середній.
 - 5 і більше — низький рівень.

Кількісні показники визначені нами 2 критерію представлені у таблиці 3.3. та діаграмі 3.3.

Таблиця 3.3

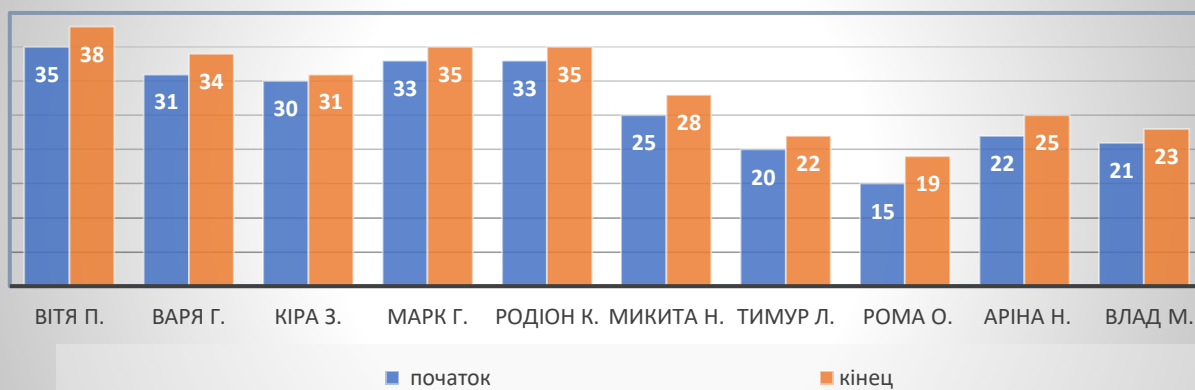
Кількісні показники визначені нами за 2 критерієм

2 Критерій Стан сформованості дрібної моторики		
Ім'я	Початок експерименту	Кінець експерименту
1. Вітя П.	35	38
2. Варя Г.	31	35
3. Кіра З.	30	31
4. Марк Г.	33	35
5. Родіон К.	33	35
6. Микита Н.	25	28
7. Тимур Л.	20	22
8. Рома О.	15	19
9. Аріна Н.	22	25
10.Влад М.	21	23

Діаграма 3.3.

Діаграма результатів експерименту за другим критерієм

2 критерій - рівень дрібної моторики

3 критерії сформованості у дітей «Рівень артикуляційної моторики» :

Діагностика дітей проведена з використанням ІКТ – Діагностична інтерактивна програма «Обстеження готовності дітей до школи» програма розрахована на швидке обстеження основних знань та умінь дитини з курсу дошкільної освіти. Діагностична програма представлена на рисунку 12.

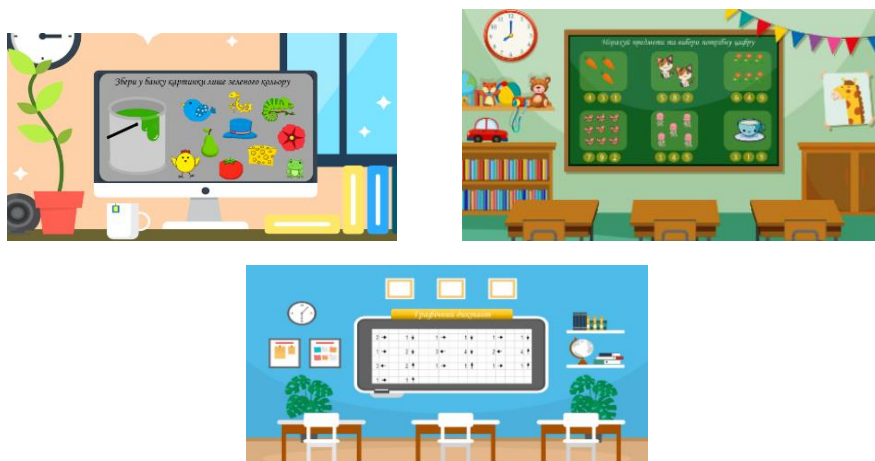

Рис. 12. Діагностична інтерактивна програма «Обстеження готовності дітей до школи»

Кількісні показники визначені нами по 3 критерію представлені у таблиці 4 та діаграмі 4.

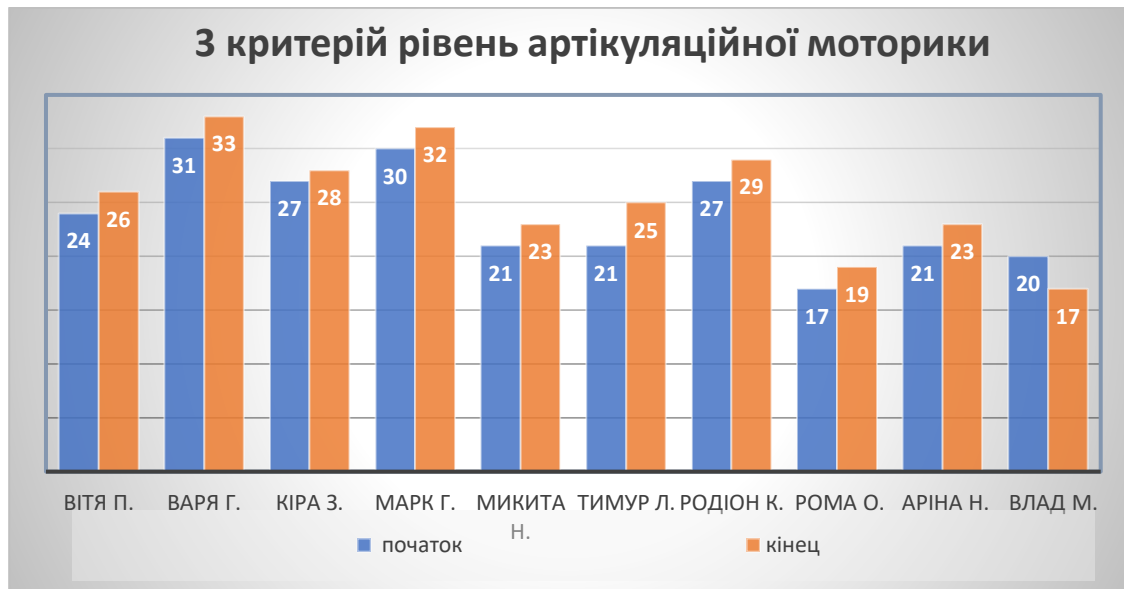
Таблиця 3.4.

Кількісні показники визначені по 3 критерію

3 Критерій Стан сформованості артикуляційної моторики		
Ім'я	Початок експерименту	Кінець експерименту
1. Вітя П.	24 - середній	26
2. Варя Г.	31 - достатній	33
3. Кіра З.	27 - середній	28
4. Марк Г.	30 - достатній	32
5. Микита Н.	21- середній	23
6. Тимур Л.	21 - середній	25
7. Родіон К.	27 - достатній	29
8. Рома О.	17 - низький	19
9. Аріна Н.	21 - середній	23
10. Влад М.	20 - середній	17

Діаграма 3.4.

Діаграма результатів експерименту за третім критерієм

Після діагностування дітей ми підготували планів персоналізованих логопедичних занять, які були використані при логокорекційної роботі

Ми представили презентацію: Персоналізоване заняття логопеда за допомогою ІКТ і різних комп'ютерних ігор. Презентація представлена на рисунку 13, рисунку 14, рисунок 15.

Заняття логопеда в комп'ютерному класі проходять із дітьми від 5 років, різних форм логопедичних порушень та основних діагнозів.

Заняття в комп'ютерному класі проходять діти з рівнем розумового розвитку від 3 років, це:

- ☐ діти з ДЦП (різного ступеня важкості);
- ☐ діти з вадами розумового розвитку;
- ☐ діти з розладами аутичного спектру (різного ступеня важкості);
- ☐ діти з синдромом Дауна.

Комп'ютерні ігри добираються для кожної дитини індивідуально за результатами тестування та відповідають поставленим індивідуальним корекційним цілям.

Рис.13. Презентацію: Персоналізоване заняття логопеда за допомогою ІКТ і різних комп'ютерних ігор.

Рис.14. Презентацію: Персоналізоване заняття логопеда за допомогою ІКТ і різних комп'ютерних ігор.

Рис.15. Презентацію: Персоналізоване заняття логопеда за допомогою ІКТ і різних комп'ютерних ігор.

3.3. Інтерактивні методи логокорекції: приклади занять та рекомендації

Ми визначили основні ключові аспекти використання Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) у процесі інклюзивного персоналізованого навчання в дошкільних закладах освіти в роботі логопедів, та склали кілька прикладів планів занять.

Приклади планів персоналізованого логопедичного заняття для дитини з порушенням мовленнєвих функцій, побудованого на інтерактивному підході ІКТ:

Приклад плану заняття: Розвиток навичок читання через інтерактивні методи навчання.

Мета:

- Покращення сприйняття тексту.
- Формування навичок розпізнавання букв і слів.
- Підвищення мотивації до читання.

Матеріали та обладнання:

- Планшет або комп'ютер із доступом до спеціалізованих програм (наприклад, Learning Apps, Wordwall).
- Картки з буквами та словами.
- Кольорові маркери.
- Аудіозаписи з правильною вимовою слів.

Хід заняття:

1. Привітання та мотивація (5 хвилин):

- Логопед вітає дитину та налаштовує її на позитивний лад.
- Для мотивації можна показати коротке анімоване відео, яке демонструє, як читання допомагає героям вирішувати цікаві завдання.

2. Розминка: Гра "Шукай букви" (10 хвилин):

- Логопед пропонує дитині знайти певну букву на картках із буквами, розкладених у хаотичному порядку.
- Потім логопед використовує додаток Wordwall для створення онлайн-вправи, де дитина з'єднує букви із зображеннями предметів (наприклад, "А – яблуко").

3. Основна частина: "Читання історії" (20 хвилин):

- Логопед відкриває спеціальну програму (наприклад, Learning Apps), де текст поділений на окремі частини.

- Дитина слухає аудіозапис із текстом та намагається повторити за диктором.
- Логопед допомагає розпізнавати складні слова та проводить інтерактивну гру для запам'ятовування (наприклад, складання пазлу зі словами).

4. Закріплення: "Ігровий тест" (10 хвилин):

- Дитина виконує завдання на планшеті, де вона повинна вибрати правильне слово відповідно до картинки.
- Логопед хвалить дитину за досягнення, показує її прогрес через графіки або анімації.

5. Підсумок та завершення заняття (5 хвилин):

- Логопед підсумовує успіхи дитини, повторює пройдені завдання.
- Як бонус дитина отримує наклейку або малюнок у якості нагороди.

Приклад плану заняття: «Розпізнавання звуків і формування навичок читання через гру»

Мета:

- Навчити розпізнавати звуки та асоціювати їх з буквами.
- Розвивати увагу та фонематичний слух.
- Підвищувати зацікавленість до навчання через ігрову діяльність.

Матеріали та обладнання:

- Картки з яскравими зображеннями та літерами.
- Пазли зі словами (виготовлені власноруч чи в цифровому форматі).
- Додаток типу "Learning Apps" або інтерактивні ігри на планшеті.
- Аудіозаписи із правильним звучанням слів.
- Розвивальні іграшки (наприклад, м'які кубики з літерами).

Хід заняття:

1. Привітання та налаштування на заняття (5 хвилин):

- Логопед вітає дитину через невелику гру. Наприклад, показує 2-3 картки із зображеннями тварин та пропонує повторити, як вони "говорять" (корова - мууу, собака - гав). Це розслаблює та залучає дитину до участі.

2. Розминка: "Мандрівка за літерами" (10 хвилин):

- На столі розкладено картки з літерами та зображеннями. Логопед пропонує "помандрувати" від однієї літери до іншої, називаючи звуки. Наприклад: "Покажи, де живе літера 'А', а тепер знайди будиночок для 'М'".
- Можна додати інтерактивності, якщо букви сховані у різних куточках кімнати, і дитина шукає їх разом із логопедом.

3. Основна частина: "Пазли зі словами" (15 хвилин):

- Логопед пропонує дитині скласти прості слова (наприклад, "жук", "кіт") за допомогою пазлів.
- Якщо використовується планшет, дитина може виконати завдання у додатку, де потрібно "посадити" слово у правильну коробочку або з'єднати букви, щоб вийшло слово.
- Логопед озвучує кожну букву та слово, залучаючи дитину до повторення.

4. Закріплення: "Лото зі звуками" (10 хвилин):

- Гра в лото, де картки містять картинки і букви. Логопед читає звук, а дитина знаходить відповідну картку. Це допомагає закріпити асоціацію між буквами, звуками і зображеннями.

5. Завершення заняття (5 хвилин):

- Підведення підсумків. Логопед хвалить дитину за старання, розповідає, що їй вдалося найкраще.

- На завершення дитині пропонується вибрати наклейку або отримати маленький приз, наприклад, розмальовку із зображенням улюбленого героя.

Приклад плану інтерактивне-презентаційного заняття логопеда з дитиною із ЗНМ на тему «Весняні зміни у природі» представлені на рисунку 16.

Рис.16. Інтерактивне-презентаційного заняття логопеда з дитиною із ЗНМ на тему «Весняні зміни у природі»

Подивись на слайд, прочитай запитання. Дай відповіді на питання.

1. Яка зараз пора року? Що таке весна? Після чого настає весна? Перед чим настає весна?
2. Назви ознаки весни.
3. Які квіти розквітлі весною?
4. Назви перелітних птахів. Чим займаються птахи весною?
5. Відгадай загадку: Розтанув сніжок; Зеленіє гайок; День прибуває; Коли це буває?

Ми обрали кілька розвиваючих навчальних ігор для логокорекції дітей та надали рекомендації їх застосування на заняттях логопеда або батьками вдома.

Приклади розвиваючих навчальних ігор для логопедичної корекційної роботи.

У логопедичній практиці використовуються різноманітні програми та підходи, які допомагають дітям із мовленнєвими порушеннями. Кілька прикладів:

Програмно-індикаторний комплекс БОС «ЛОГО»: Ця програма спрямована на профілактику та корекцію мовленнєвих розладів. Вона має інтерактивні та ігрові можливості, які підвищують мотивацію дітей до навчання. Наприклад, під час заняття дитина може виконувати завдання, які допомагають розвивати правильну артикуляцію звуків.

Навчально-програмний комплекс «Адаптація-Лого»: Цей комплекс включає вправи для розвитку фонематичного слуху, корекції звуко-вимови та формування мовленнєвих навичок. Наприклад, на практичному занятті дитина може допомагати віртуальному герою виконувати завдання, які сприяють розвитку мовлення.

Інтернет-додаток «Балакунчик»: Це програма для альтернативної комунікації, яка допомагає дітям із серйозними мовленнєвими порушеннями. На занятті логопед може використовувати цю програму для навчання дітей основам спілкування за допомогою символів або зображень.

Платформа Learning Apps: Вона дозволяє створювати інтерактивні вправи та ігри. Наприклад, логопед може створити гру, де дитина повинна знайти правильний звук або слово, що допомагає розвивати мовленнєві навички.

Wordwall: Цей інструмент використовується для створення кросвордів, пазлів та інших ігор. Наприклад, під час заняття дитина може розгадувати кросворд, пов'язаний із правильним вимовлянням звуків.

Приклади розвиваючих комп'ютерних ігор – інструментів ІКТ для персоналізованого навчання на заняттях логокорекції представлені на рисунках

Рис. 17. Розвиваюча навчальна багатофункціональна інтерактивна гра
«Чого / Кого не стало »

Рис. 18. Розвиваюча навчальна багатфункціональна інтерактивна гра
«ЗНАЙДИ ТІНЬ»

Лого-корекційна інтерактивна програма «Logo kids» програма забезпечує на швидке обстеження мовленнєвих здібностей дитини та якісне відпрацювання мовленнєвих завдань різних звуків. Програма «Logo Kids» є сучасним цифровим інструментом, спрямованим на діагностику та корекцію мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Програмне забезпечення розроблено з урахуванням психолінгвістичних закономірностей освоєння рідної мови та відповідає вимогам інклюзивної освіти. Приклади заняття за програмою «Logo Kids» представлено на риунку 19.

Рис.19. Приклади заняття за програмою «Logo Kids»

Висновок до розділу 3. У третьому розділі кваліфікаційної роботи було здійснено аналіз результатів експериментального дослідження що підтвердило ефективність застосування інформаційно-комунікаційних технологій у логокорекції порушень мовлення у дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. На базі проведеного формувального експерименту встановлено такі результати.

Перше - впровадження цифрових тренажерів, мультимедійних програм, інтерактивних ігор та спеціалізованих логопедичних платформ у роботу логопеда, сприяло значному підвищенню рівня розвитку загальної, дрібної та артикуляційної моторики дітей експериментальної групи. Усі показники продемонстрували позитивну динаміку, що підтверджує ефективність використання ІКТ як допоміжного корекційного інструменту.

Друге - використання інтерактивних засобів забезпечило підвищення мотивації у дітей до виконання логопедичних завдань, за рахунок підсилення зосередженості уваги та активності, а також сприяло підвищенню швидкості засвоєння матеріалу. Це особливо важливо для дітей з ООП, які потребують персоналізованих, наочних та інтерактивних методів навчання.

Третє - підсумовуючи діагностичні данні наш аналіз підтвердив, що діти експериментальної групи досягли кращих результатів порівняно з початковими показниками та контрольною групою. Найбільш виражені позитивні зміни спостерігались у розвитку артикуляційної моторики та навичок звуковимови, що

пов'язано з використанням мультимедійних артикуляційних тренажерів і програмних комплексів.

Четверте - апробація на практиці цифрових ресурсів (Learning Apps, Wordwall, «Logo Kids», інтерактивні ігри, мультимедійні презентації) підтвердила можливість ефективної інтеграції ІКТ у логопедичні заняття як у закладі дошкільної освіти, так і в домашніх умовах. Запропоновані персоналізовані плани занять показали високу результативність та гнучкість у роботі логопеда.

Отримані дані підтверджують доцільність подальшого системного впровадження цифрових технологій у логопедичну практику та поглиблення досліджень у цьому напрямку.

ВИСНОВКИ

В останнє десятиліття в спеціальній та інклюзивній освіті та мовленнєво-логопедичній терапії помітно зріс інтерес до використання інформаційних та комунікаційних технологій для діагностики та усунення дефектів розвитку дитини з ООП подоланні її мовленнєвих порушень. Проте, засоби ІКТ найчастіше застосовуються як допоміжні, тобто. другорядні інструменти для роботи практичного логопеда. Ми вважаємо, що дидактичний та корекційно-логопедичний потенціал новітніх ІКТ та інструментів цифрових засобів навчання недостатньо вивчений, тому є надзвичайно актуальним завдання розробити новий комплекс корекційно-освітніх комп'ютерних ігрових засобів та технологій. Застосування ІКТ у роботі логопеда на перший погляд не нова методика однак зараз на нашу думку потрібно робити практичні дослідження та створювати нові програмні інструменти. На нашу думку слід зазначити і такі результати дослідження які показують, що іноді розвиток нових комунікаційних технологій прогресує в бік негативної компетентності дітей та їх поінформованість про такі технології часто у кілька разів перевищує компетенцію їхніх батьків та вчителів. Іноді ми бачим неконтрольоване використання дітьми ІКТ, що негативно впливає як на коректну освітню діяльність, так і на комунікативну практику життя. У логопедичній діяльності дуже важливо зберегти інтерес дитини до навчального використання ІКТ і направити її у правильне русло, тобто допомогти, щоб дитина захотіла виправити дефект самостійно. Такого ефекту можна досягти, якщо практичний логопед у своїй роботі використовував не просто сучасні ігри на основі ІКТ, але нові психолого-дидактичні підходи до їхньої побудови. На нашу думку, головним принципом побудови таких навчальних комп'ютерних ігор має стати співпраця дитини та героя навчальної гри. За такого підходу дитина підсвідомо прагне досягти максимально можливий результат за рахунок допомоги уподобаний персонаж і довести його до перемоги. Аналіз вищезгаданих та багатьох інших ігор логопедичного призначення свідчить, що цей принцип

реалізується дуже рідка і не повною мірою, що знижує результативність їх застосування в корекційно-освітньому процесі.

Використання ІКТ у процесі роботи із дітьми з ООП створює додаткові умови та спричиняє появу нових цілей та оновлення змісту корекційної програми, надають змогу досягти значно більших результатів в розвиваючому процесі, забезпечить для кожної дитини формування і розвиток її власної особистості. Треба зазначити що майже головним результатом застосування ІКТ у логокорекції є організація процесу персоналізованого навчання дітей із ООП. Персоналізоване навчання в логопедії — це адаптація освітнього процесу до індивідуальних потреб кожного учня, враховуючи його мовленнєві особливості.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://www.google.com/urlmon.gov.ua>
2. <https://www.osvita-inklyuzivne-navchannya statistichni-dani>.
3. Виготський Л.С. Гра та її роль у психічному розвитку дитини // Питання психології.
4. Гросс К. Душевне життя дитини. Київ, 1916.
5. Гушанська Є. Ігнатьєв М., Комп'ютерні ігри.
6. Кант І. Критика здібності судження.
7. Кант І. Ігри розума.
8. Макаренко А.С. Лекції про виховання дітей // Пед.
9. Малофєєв Н.Н. Стратегія і тактика перехідного періоду у розвитку вітчизняної системи спеціальної освіти та державної системи допомоги дітям з особливими проблемами // Дефектологія. 1997. № 6.
10. Шапкін С.А. Комп'ютерна гра: нова галузь психологічних досліджень// Психологічний журнал. 1999.
11. Югай І.І. Комп'ютерна гра як жанр художньої творчості на рубежі ХХ-ХХІ століть: дис.
12. Шиллер Ф. Листи про естетичне виховання.
13. Чікарькова М., Комп'ютерні ігри: сутність генеза, еволюція: кол. монографія / К. : ФОП Гуляєва В.М., 2024. – 132 с.
14. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у корекційно-розвитковій роботі логопеда: У статті розглядаються переваги ІКТ у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, зокрема в умовах дистанційного навчання.
15. Дітковська Л. А. Моделювання процесу формування готовності підлітків із дитячим церебральним паралічем до використання інформаційно-комунікаційних технологій / А.Г. Шевцов, Л.А. Дітковська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 19. – 2010. – №16. – С. 233-239.

16. Вундт В. Етика. Дослідження фактів і законів морального життя. 1887.
17. Берн Е. Ігри, в які грають люди.
18. Виготський Л.С. Гра та її роль у психічному розвитку дитини // Питання психології.
19. Ельконін Д.Б. Історія зарубіжної дошкільної педагогіки.
20. Макаренко А.С. Лекції про виховання дітей // Пед.
21. Кузнецова Л.В. Основи спеціальної психології. Л.В.Кузнецова.2003.
22. Кукушкіна О.І., Гончарова О.Л. Програми для дітей з особливими освітніми потребами. <https://briolight.com/product/interactive-floor/>
23. <https://wired.me/gear/ar-glasses-help-those-with-hearing-difficulties/>
24. Хейзинга Й. Homo Ludens // Людина з історії культури / пров.
25. Єщенко Г.А. Інформаційно-комп'ютерні технології в освітньому просторі дошкільного навчального закладу / Г.А.Єщенко, Л.В.Нимирська. – м.Артемівськ: міський відділ освіти, 2014 – 108с.
26. Манько Н. В. Методичні засади використання комп'ютерних технологій у логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку / Н. В. Манько // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2011.

ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ №140

«МАЛЯТКО»

54050, Миколаївська обл., м. Миколаїв, вул. Медиків 7а

Код ЄДРПОУ: 05522615

№ _____ від «___» _____ 20____

Акт впровадження

Результатів експериментального дослідження

З теми: «Застосування ІКТ у логокорекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку з
ООП»

Студентки групи 5841м

Дегтярьової Людмили

Зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта»

(науковий керівник – кандидат педагогічних наук, викладач Бажмін В.Б.)

Впродовж 2024-2025 років, Дегтярьовою Людмилою, студенткою спеціальності 016 Спеціальна освіта, під керівництвом к.п.н. Бажмін В.Б., була проведена діагностика стану сформованості комунікативних умінь та навичок у дітей з ООП.

Аналіз результатів дослідження дозволив сформулювати етапи дидактичної моделі формування комунікативних умінь та навичок у дітей з ООП в умовах дистанційного та традиційного навчального середовища та розробити корекційно-розвиткові вправи спрямовані на розвиток навичок комунікації у дітей з ООП із застосуванням ІКТ.

Директор

ЗДО №140 «Малятко»

_____ Наталя МАЛИШЕВА

Стаття Дегтярьова Людмила. Роль ікт в логопедичній корекційно-розвивальній роботі з дітьми з ООП

Науковий керівник: к. пед. н., ст. викл. Бажмін Володимир

Освіта осіб з особливими потребами: теорія і практика: збірник наукових праць молодих науковців і студентів / За заг. ред. к.п.н., доц. К.А. Шапочки. Випуск 1. Миколаїв: Національний університет

кораблебудування імені адмірала Макарова, 2025. 125 с. (Електронний збірник)

Додаток В

Стаття Дегтярьова Людмила. Сучасні технології застосування інформаційно-комунікативних технологій у логокорекції дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами.

Науковий керівник: к. пед. н., ст. викл. Бажмін Володимир Борисович

Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю.

Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського в контексті професійної освіти: міждисциплінарний вимір. / Національний університет

кораблебудування імені адмірала Макарова Навчально-науковий педагогічний інститут імені В.О. Сухомлинського, 2025..

